

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ О.М. БЕКЕТОВА
(повне найменування вищого навчального закладу)

Навчально-науковий інститут економіки і менеджменту

Кафедра підприємництва та бізнес-адміністрування

Пояснювальна записка

до кваліфікаційної роботи

здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему **Аналіз фінансового стану підприємства та розробка напрямів його покращення**

Виконав: здобувач 4 курсу, групи ХарПТБД 2022-13
спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та
біржова діяльність

Брусенцева К.С.
(прізвище та ініціали)

Керівник

Вінниченко О.В.
(прізвище та ініціали)

Рецензент

Романенко О.Б.
(прізвище та ініціали)

2026 року

Кваліфікаційна робота здобувача виконана в повному обсязі відповідно до завдання та встановлених вимог.

Допускається до захисту в екзаменаційній комісії.

Зав. кафедри ПТАБА

проф., д.е.н. Димченко О.В.

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ О.М. БЕКЕТОВА

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет навчально-науковий інститут економіки і менеджменту
Кафедра підприємництва та бізнес-адміністрування
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Спеціальність 076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Завідувач кафедри **ЗАТВЕРДЖУЮ**
проф., д.е.н. Димченко О.В.
«02» березня 2026 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ

Брусенцевій Ксенії Сергіївні
(прізвище, ім'я та по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи	<u>Аналіз фінансового стану підприємства та розробка напрямів його покращення</u>
керівник роботи	<u>Вінниченко Олена Вікторівна, к.е.н., доц.</u>
затверджені наказом вищого навчального закладу від <u>«02» березня 2026 року № 198-03</u>	
2. Термін подання здобувачем роботи	<u>31.05.2026 р.</u>
3. Вихідні дані до роботи: Фінансова і статистична звітність підприємства. Законодавчі та нормативно-правові акти, що регулюють підприємницьку і торговельну діяльність в Україні. Наукові праці та практичні розробки провідних фахівців у галузі управління та адміністрування	
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): Вступ. Розділ 1 Теоретичні основи аналізу фінансового стану підприємства Розділ 2 Аналіз фінансово-економічної діяльності АТ «Українські енергетичні машини» Розділ 3 Пропозиції щодо покращення фінансового стану АТ «Українські енергетичні машини» Висновки. Список використаних джерел.	
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): 1. Структурна схема кваліфікаційної роботи здобувача. 2. Сутність поняття фінансовий стан підприємства. 3. Завдання, основні етапи та особливості аналізу фінансового стану підприємства 4. Види та методи аналізу фінансового стану підприємства. 5. Загальна характеристика діяльності АТ «Українські енергетичні машини» 6. Аналіз фінансово-економічної діяльності АТ «Українські енергетичні машини» 7. Оцінка фінансової стійкості АТ «Укреномашини» 8. Аналіз факторів впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на фінансовий стан підприємства 9. Факторний аналіз прибутку та фінансових результатів діяльності АТ «Українські енергетичні машини». 10. Рекомендації щодо покращення фінансового стану АТ «Українські енергетичні машини»	

6. Дата видачі завдання «2» березня 2026 р.

Керівник роботи

(підпис)

Вінниченко О.В.
(прізвище та ініціали)

Завдання прийняв здобувач

(підпис)

Брусенцева К.С
(прізвище та ініціали)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи здобувача	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Написання вступу та вивчення літератури за темою дослідження	02.03.26 – 30.04.26	
2	Техніко-економічна характеристика підприємства та проведення аналізу фінансово-господарської діяльності	02.03.26 – 30.04.26	
3	Розробка пакету документів і проведення необхідних розрахунків для практично-рекомендаційної частини	13.04.26 – 02.05.26	
4	Виконання графічної частини	03.05.26 – 16.05.26	
5	Оформлення пояснювальної записки	17.05.26 – 23.05.26	
6	Попередній захист і отримання рецензії	24.05.26 – 31.05.26	
7	Захист кваліфікаційної роботи здобувача	01.06.26 – 30.06.26	

Здобувач

(підпис)

Брусенцева К.С
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Вінниченко О.В.
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ТА ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	9
1.1 Сутність поняття фінансовий стан підприємства	9
1.2 Завдання, основні етапи та особливості аналізу фінансового стану підприємства	14
1.3 Види та методи аналізу фінансового стану підприємства	19
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ «УКРАЇНСЬКІ ЕНЕРГЕТИЧНІ МАШИНИ»	26
2.1 Загальна характеристика діяльності АТ «Українські енергетичні машини»	26
2.2. Аналіз фінансово-економічної діяльності АТ «Українські енергетичні машини»	32
2.3 Оцінка фінансової стійкості АТ «Укрнегомашини»	43
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	47
3.1. Аналіз факторів впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на фінансовий стан підприємства	47
3.2 Факторний аналіз прибутку та фінансових результатів діяльності АТ «Українські енергетичні машини»	55
3.3 Рекомендації щодо покращення фінансового стану АТ «Українські енергетичні машини»	60
ВИСНОВОКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	69

ВСТУП

У сучасних умовах динамічного розвитку економіки та нестабільності бізнес-середовища особливої актуальності набуває аналіз фінансового стану підприємства. Посилення конкурентної боротьби, вплив глобалізаційних процесів, економічних криз, інфляційних коливань, цифровізації економіки та швидкого технологічного розвитку формують нові виклики для суб'єктів господарювання. За таких умов підприємства потребують ефективного інструментарію управління, який дозволяє своєчасно оцінювати результати діяльності, визначати рівень фінансової стійкості та забезпечувати адаптацію до змін зовнішнього середовища.

Актуальність аналізу фінансового стану підприємства полягає у тому, що його результати створюють інформаційно-аналітичну основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Проведення фінансового аналізу дозволяє своєчасно виявляти негативні тенденції у фінансово-господарській діяльності, оцінювати рівень ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості та ефективності використання ресурсів підприємства. Крім того, фінансовий аналіз дає можливість визначати потенційні ризики, виявляти внутрішні резерви підвищення ефективності діяльності та формувати перспективні напрями подальшого розвитку підприємства.

Особливого значення аналіз фінансового стану набуває в умовах нестабільності ринкового середовища, оскільки дозволяє підприємству оперативно реагувати на зміни зовнішніх і внутрішніх факторів, підтримувати належний рівень конкурентоспроможності та забезпечувати довгострокову фінансову стабільність. Таким чином, аналіз фінансового стану є необхідною складовою системи управління підприємством та важливим інструментом забезпечення його ефективного функціонування і сталого розвитку.

Проблемні питання аналізу фінансового стану підприємств досліджували вчені та економісти такі як: Бегун С. А. [1], Гурін В.,

Лопатовський В.[4], Давиденко Г.В. [5], Довбня С.Б., Папуша І.В. [6], Кононенко Ж.А., Грабовська Ю.М., Ходаківська Л.О.[8], Марсуляк Н.Л. [12], Підгаєць С. В.[14], Проскуріна Н., Гнідкова А.[15], Сак Т.В., Шепелюк Н. П. [22] та інші.

Метою роботи є розробка теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо аналізу фінансового стану підприємства та напрямів його покращення.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є процес аналізу фінансового стану підприємства та розробка напрямів його покращення.

Предмет дослідження – теоретичні, методичні та практичні підходи до аналізу фінансового стану підприємства та напрямів його покращення.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі завдання:

- розглянути сутність фінансового стану підприємства;
- проаналізувати види та методи аналізу фінансового стану підприємства;
- проаналізувати основні напрями діяльності АТ «Українські енергетичні машини»;
- здійснити аналіз фінансово-економічної діяльності АТ «Українські енергетичні машини»;
- проаналізувати вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на фінансовий стан АТ «Українські енергетичні машини»;
- проаналізувати із застосуванням факторного аналізу та зробити кількісну оцінку впливу окремих факторів на прибуток підприємства;
- розробити пропозиції щодо покращення фінансового стану АТ «Українські енергетичні машини».

Під час дослідження використовувалися такі фінансово-економічні методи: порівняльний метод аналізу, статистичні методи, коефіцієнтний метод, графічний метод, метод узагальнення, SWOT-аналіз, факторний аналіз.

Інформаційною базою є праці вітчизняних і зарубіжних вчених з питань аналізу та оцінки фінансового стану підприємств, матеріали періодичних

видань, баланс та звіт про фінансові результати АТ «Українські енергетичні машини», ресурси Internet.

Практичне значення результатів дослідження полягає у проведенні комплексного аналізу фінансового стану АТ «Українські енергетичні машини» та розробленні практичних рекомендацій щодо покращення його фінансового стану. Запропоновані у роботі рекомендації можуть бути використані у практичній діяльності підприємства для підвищення результативності його фінансово-господарської діяльності та зміцнення конкурентних позицій.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність поняття фінансовий стан підприємства

Основною характеристикою рівня забезпеченості суб'єкта господарювання фінансовими ресурсами, необхідними для здійснення ефективної фінансово-господарської діяльності та своєчасного виконання фінансових зобов'язань, є його фінансовий стан. Аналіз фінансового стану підприємства виступає одним із ключових елементів системи управління та прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Результати такого аналізу становлять значний практичний інтерес для широкого кола стейкхолдерів підприємства, зокрема власників, інвесторів, кредиторів, керівництва, постачальників, споживачів продукції та державних органів управління.

Об'єктивна оцінка фінансового стану підприємства дозволяє керівництву формувати поточні та стратегічні напрями розвитку, ефективно планувати виробничо-комерційну діяльність і своєчасно вживати заходів щодо запобігання негативним тенденціям. Для власників підприємства результати фінансового аналізу створюють можливість оцінити стан активів, рівень збереження капіталу та перспективи розвитку підприємства. Державні органи, зокрема податкові служби, використовують результати аналізу для контролю дотримання податкового законодавства та протидії тіньовій економіці.

Для кредиторів, партнерів і клієнтів оцінка фінансового стану є важливою передумовою прийняття рішень щодо співпраці з підприємством, оскільки дозволяє мінімізувати ризики економічних втрат та забезпечити стабільність ділових відносин. Для працівників підприємства результати аналізу фінансового стану є джерелом інформації щодо перспектив трудового співробітництва, рівня соціальних гарантій та стабільності функціонування підприємства.

Основною метою аналізу та оцінки фінансового стану підприємства є виявлення резервів підвищення рівня прибутковості, рентабельності, ліквідності та платоспроможності підприємства. Фінансовий стан безпосередньо залежить від результатів виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності підприємства. Важливим фактором забезпечення стійкого фінансового стану є високий рівень прибутковості діяльності. Для цього підприємству необхідно забезпечувати зростання обсягів виробництва та реалізації конкурентоспроможної продукції, підвищувати якість товарів і послуг, а також здійснювати постійний контроль за рівнем витрат і собівартості продукції.

Здатність підприємства своєчасно виконувати фінансові зобов'язання, підтримувати належний рівень ліквідності та забезпечувати фінансування власної діяльності на розширеній основі свідчить про його стабільний фінансовий стан. Саме фінансовий стан є узагальнюючим показником, що відображає ефективність господарської та фінансової діяльності суб'єкта господарювання.

Аналіз наукових джерел свідчить про відсутність єдиного підходу до трактування поняття «фінансовий стан підприємства». Вітчизняні та зарубіжні науковці по-різному визначають його сутність, акцентуючи увагу на окремих аспектах фінансової діяльності підприємства, зокрема рівні забезпеченості фінансовими ресурсами, платоспроможності, фінансовій стійкості, прибутковості та ефективності використання капіталу. В табл. 1.1 наведено трактування сутності поняття «фінансовий стан» вітчизняними науковцями.

Таблиця 1.1 – Визначення сутності поняття «фінансовий стан»

Автор	Сутність поняття
Семенова К.Д. [23]	Фінансовий стан підприємства розглядається як ключова характеристика ефективності його діяльності, що відображає рівень забезпеченості фінансовими ресурсами, раціональність їх розподілу та ефективність використання. Також він характеризує здатність підприємства забезпечувати стабільний розвиток

	господарської діяльності в умовах змін внутрішнього та зовнішнього середовища
Чепка В. В., Свідерська І. М., Гавриленко Ю. О.[27]	Фінансовий стан визначається як основна характеристика рівня забезпечення суб'єкта господарювання фінансовими ресурсами, необхідними для здійснення ефективної фінансово-господарської діяльності та своєчасного виконання фінансових зобов'язань.
Швед В.В., Омельченко О.В., Штифлюк В.В. [29]	Фінансовий стан підприємства характеризується його здатністю своєчасно виконувати фінансові зобов'язання та забезпечувати отримання прибутку в процесі господарської діяльності
Лесюк А.С. [10]	Фінансовий стан підприємства трактується як реальна та потенційна фінансова спроможність суб'єкта господарювання забезпечувати фінансування поточної діяльності, саморозвиток і виконання зобов'язань перед державою та іншими суб'єктами господарювання
Кононенко Ж.А., Грибовська Ю.М., Ходаківська Л.О.[8]	Фінансовий стан підприємства розглядається як комплексна економічна категорія, яка за допомогою системи показників та економічних моделей характеризує оперативні, тактичні й стратегічні можливості підприємства та ефективність його господарської діяльності.
Концемал А. [9]	Під фінансовим станом підприємства розуміється його фактична або потенційна фінансова спроможність забезпечувати необхідний рівень фінансування господарської діяльності та своєчасно виконувати фінансові зобов'язання.

Отже, узагальнення наукових підходів до визначення сутності поняття «фінансовий стан підприємства» дає підстави стверджувати, що фінансовий стан є комплексною економічною характеристикою діяльності суб'єкта господарювання, яка відображає рівень його забезпеченості фінансовими ресурсами, ефективність їх формування та використання, а також здатність підприємства своєчасно виконувати фінансові зобов'язання, підтримувати належний рівень ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості й прибутковості.

Фінансовий стан підприємства характеризує його потенційні можливості щодо забезпечення стабільного функціонування, розширення

господарської діяльності та адаптації до змін внутрішнього і зовнішнього середовища. Саме тому фінансовий стан виступає одним із ключових індикаторів ефективності діяльності підприємства та рівня його конкурентоспроможності.

Сучасні наукові підходи розглядають фінансовий стан – як інтегровану характеристику результативності діяльності підприємства, рівня його фінансової безпеки, інвестиційної привабливості, ділової активності та здатності забезпечувати стійкий розвиток у довгостроковій перспективі.

Таким чином, фінансовий стан підприємства є багатогранною економічною категорією, що охоплює всі основні аспекти фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання. Для його комплексної оцінки використовується система взаємопов'язаних критеріїв та показників, які характеризують ліквідність, платоспроможність, фінансову стійкість, ділову активність, рентабельність і ефективність використання ресурсного потенціалу підприємства (рис. 1.1).

Рисунок 1.1 – Основні критерії що характеризують фінансовий стан підприємства

Джерело: [1]

Основними завданнями аналізу фінансового стану підприємства є оцінка рівня його фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності та ефективності використання фінансових ресурсів, а також виявлення причин змін фінансового стану за певний період. Важливе значення має визначення факторів, які зумовлюють покращення або погіршення фінансових показників діяльності підприємства, що дозволяє своєчасно виявляти проблемні аспекти фінансово-господарської діяльності та формувати обґрунтовані управлінські рішення.

Результати аналізу фінансового стану є основою для розроблення практичних рекомендацій, спрямованих на підвищення рівня фінансової стійкості, платоспроможності, прибутковості та конкурентоспроможності підприємства. Основні напрями та заходи щодо покращення фінансового стану підприємства наведено на рис. 1.2.

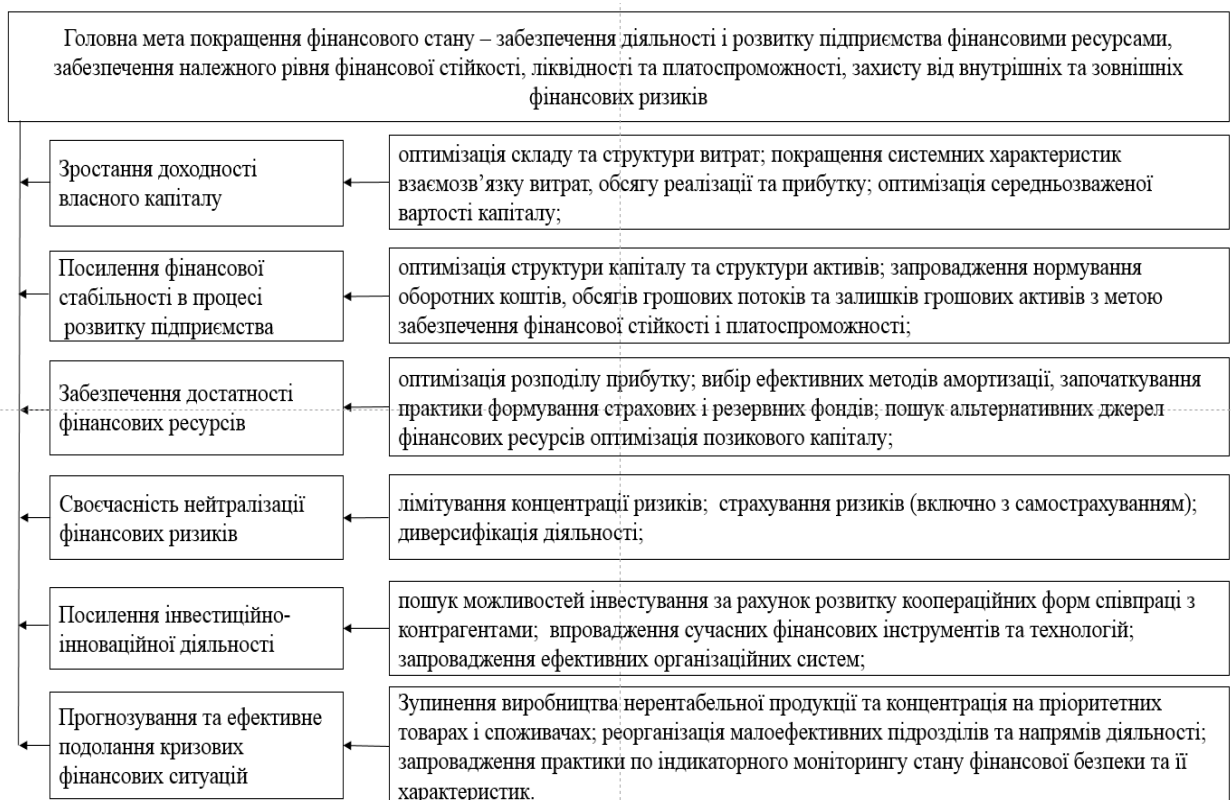

Рисунок 1.2 – Дерево тактичних засобів покращення фінансового стану підприємства

Джерело: [4]

Таким чином, фінансовий стан підприємства доцільно розглядати не лише як результат його фінансово-господарської діяльності на певну дату, а і як важливу передумову забезпечення стабільного функціонування, ефективного розвитку та підтримання належного рівня фінансової безпеки підприємства у довгостроковій перспективі.

1.2 Завдання, основні етапи та особливості аналізу фінансового стану підприємства

Аналіз фінансового стану підприємства є одним із ключових елементів системи управління, оскільки забезпечує всебічне оцінювання результатів фінансово-господарської діяльності та формує інформаційну основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Його проведення дозволяє визначити рівень ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності та ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства, а також оцінити перспективи його подальшого розвитку.

У сучасних умовах господарювання фінансовий аналіз набуває особливого значення, оскільки виконує не лише функцію оцінювання поточного фінансового стану, а й забезпечує можливість прогнозування майбутніх тенденцій розвитку підприємства. Завдяки фінансовому аналізу стає можливим своєчасне виявлення негативних тенденцій, фінансових ризиків та проблемних аспектів діяльності, що дозволяє оперативно реагувати на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища.

Практичне значення фінансового аналізу полягає у створенні передумов для зміцнення фінансової стійкості та підвищення ефективності діяльності підприємства. Систематичне проведення аналізу дозволяє виявляти причини погіршення фінансових результатів, визначати потенційні загрози та формувати заходи щодо покращення фінансового стану підприємства. Це сприяє підтриманню фінансової рівноваги, підвищенню адаптивності підприємства до негативного впливу зовнішніх і внутрішніх факторів та

забезпеченню стабільного функціонування в умовах високого рівня конкуренції.

Важливим аспектом фінансового аналізу є його роль у процесі прийняття управлінських рішень. Результати аналітичного дослідження створюють основу для оптимізації фінансових процесів, удосконалення структури активів і капіталу, підвищення ефективності використання ресурсів та покращення результативності господарської діяльності. Крім того, результати аналізу використовуються для обґрунтування стратегічних напрямів розвитку підприємства та формування ефективної фінансової політики.

Не менш важливим є вплив фінансового аналізу на інвестиційну привабливість підприємства. Наявність достовірної, об'єктивної та прозорої фінансової інформації сприяє підвищенню довіри з боку інвесторів, кредиторів, партнерів та інших зацікавлених сторін. Це створює додаткові можливості для залучення фінансових ресурсів, розширення діяльності та зміцнення ринкових позицій підприємства.

Своєчасне виявлення негативних тенденцій у фінансово-господарській діяльності та впровадження заходів щодо покращення фінансового стану створюють передумови для відновлення й нарощення майнового потенціалу підприємства у довгостроковій перспективі. Ефективне управління фінансовим станом також сприяє підтриманню належного рівня ділової репутації підприємства у взаємовідносинах із партнерами, кредиторами, інвесторами, державними органами та працівниками.

Важливе значення аналізу фінансового стану полягає також у забезпеченні соціально-економічної стабільності підприємства, зокрема створенні належних умов праці, своєчасній виплаті заробітної плати та підтриманні ефективної системи соціального забезпечення працівників.

Основні завдання аналізу фінансового стану підприємства наведено на рис. 1.3.

Рисунок 1.3– Основні завдання аналізу фінансового стану підприємства

Отже, як видно з рис. 1.3, аналіз фінансового стану підприємства слід розглядати як необхідний інструмент сучасного управління, який не лише відображає результати фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання, а й дозволяє визначити перспективні напрями його розвитку, виявити резерви підвищення ефективності діяльності та сформувавши основу для забезпечення довгострокової фінансової стабільності й конкурентоспроможності підприємства. Важливим елементом фінансового аналізу є також дослідження динаміки фінансових показників, визначення факторів, що впливають на їх зміну, та прогнозування подальших тенденцій розвитку підприємства

Проведення аналізу фінансового стану підприємства здійснюється поетапно та передбачає реалізацію системи взаємопов'язаних аналітичних процедур. На початковому етапі визначаються мета та основні завдання дослідження, оскільки саме вони формують напрями аналізу, визначають перелік необхідних показників та методів оцінювання фінансового стану підприємства.

Наступним етапом є формування інформаційного забезпечення аналізу, яке включає дані фінансової, статистичної та управлінської звітності підприємства, а також інформацію про стан ринку, конкурентне середовище, споживачів та інші зовнішні фактори впливу. Наявність повної та достовірної інформаційної бази є необхідною умовою об'єктивності результатів фінансового аналізу.

Після формування інформаційної бази здійснюється добір системи показників, які характеризують окремі аспекти фінансового стану підприємства. На цьому етапі проводиться розрахунок абсолютних і відносних показників, їх порівняння з нормативними, плановими, базисними або середньогалузевими значеннями, а також оцінка динаміки їх зміни за відповідний період.

Завершальний етап аналізу передбачає визначення причин зміни фінансових показників, виявлення факторів впливу на фінансовий стан підприємства, оцінку внутрішніх резервів підвищення ефективності діяльності та розроблення практичних рекомендацій щодо зміцнення фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності та прибутковості підприємства.

Таким чином, аналіз фінансового стану підприємства має системний і комплексний характер та забезпечує формування інформаційної основи для прийняття ефективних управлінських рішень. Основні етапи аналізу фінансового стану підприємства наведено на рис. 1.4.

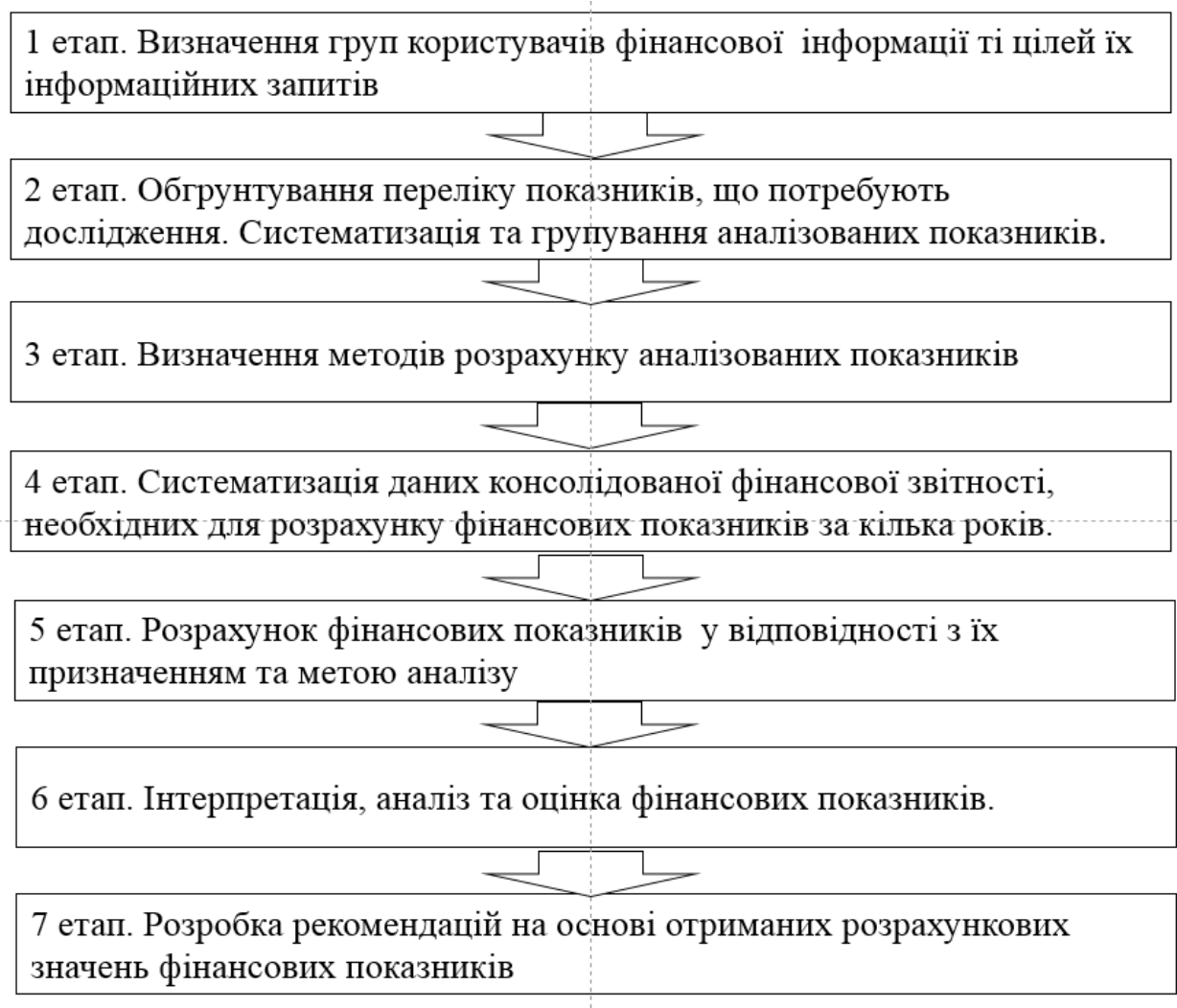

Рисунок 1.4 – Основні етапи проведення фінансового аналізу підприємства

Джерело: [30]

Отже, рис. 1.4 відображає послідовність основних етапів проведення аналізу фінансового стану підприємства — від визначення мети дослідження та формування інформаційної бази до оцінки отриманих результатів і розроблення практичних рекомендацій щодо покращення фінансового стану суб'єкта господарювання. Це свідчить про системний характер фінансового аналізу та підтверджує, що його ефективність значною мірою залежить від комплексності проведення дослідження, достовірності інформаційного забезпечення та правильності інтерпретації отриманих результатів.

Аналіз фінансового стану підприємства є важливою передумовою забезпечення ефективного управління підприємством, оскільки дозволяє своєчасно оцінити рівень його фінансових можливостей, виявити проблемні аспекти фінансово-господарської діяльності та визначити перспективні напрями подальшого розвитку. Практичне значення фінансового аналізу полягає у формуванні аналітичної основи для підвищення платоспроможності, зміцнення фінансової стійкості, покращення результативності діяльності та забезпечення довгострокової стабільності підприємства в умовах динамічного ринкового середовища.

1.3 Види та методи аналізу фінансового стану підприємства

Фінансовий стан є однією з найважливіших характеристик ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства, адже відображає рівень забезпеченості суб'єкта фінансовими ресурсами, його здатність своєчасно виконувати свої зобов'язання, підтримувати стабільність операційної діяльності та формувати підґрунтя для подальшого розвитку. В умовах ринкової нестабільності значення такої оцінки зростає, адже її результати становлять інформаційно-аналітичну базу для обґрунтування управлінських рішень, формування фінансової політики та оптимізації загальної стратегії організації.

Необхідність систематичного проведення аналізу фінансового стану обумовлена тим, що погіршення фінансових показників діяльності підприємства потребує своєчасного вжиття заходів щодо оптимізації витрат, підвищення ефективності використання активів, удосконалення структури капіталу, реструктуризації зобов'язань та мінімізації фінансових ризиків. За таких обставин фінансовий аналіз функціонує як інструмент оперативного реагування та стратегічного планування, що допомагає визначити шляхи стабілізації підприємства. Висновки аналітичного дослідження мають суттєве

практичне значення як для внутрішніх користувачів (керівництва), так і для зовнішніх стейкхолдерів, зокрема інвесторів, кредиторів та ділових партнерів.

Фінансовий аналіз класифікується на окремі види за низкою ознак, серед яких основними є джерела інформаційного забезпечення та категорії користувачів, обсяг і глибина аналітичного дослідження, методика проведення аналізу, періодичність здійснення, а також масштаб і об'єкт дослідження. Така класифікація дозволяє більш повно враховувати особливості проведення фінансового аналізу залежно від поставлених цілей та інформаційних потреб користувачів. Основні види фінансового аналізу відповідно до класифікаційних ознак наведено на рис. 1.5.

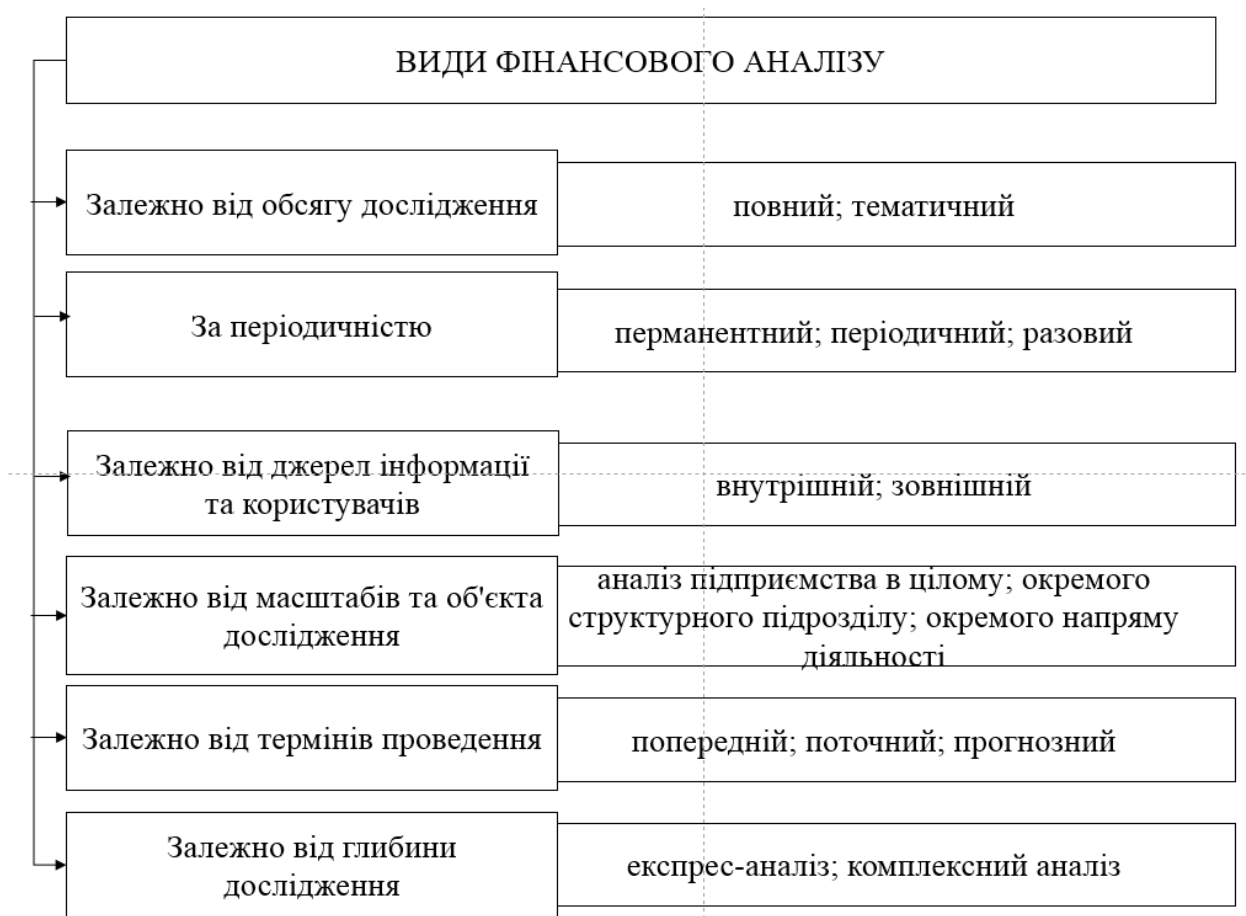

Рисунок 1.5 – Класифікація видів фінансового аналізу

Джерело: [11]

Залежно від рівня деталізації дослідження та поставлених аналітичних цілей виокремлюють експрес-аналіз і комплексний аналіз фінансового стану підприємства. Експрес-аналіз спрямований на оперативне оцінювання фінансового стану суб'єкта господарювання на основі системи найбільш важливих абсолютних і відносних показників. Його застосування дозволяє у стислі терміни сформулювати загальне уявлення про фінансові результати діяльності підприємства, рівень його платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості. Такий вид аналізу доцільно використовувати для попереднього оцінювання фінансового стану або прийняття оперативних управлінських рішень.

Комплексний аналіз фінансового стану, на відміну від експрес-аналізу, передбачає всебічне та поглиблене дослідження фінансово-господарської діяльності підприємства із застосуванням широкого спектра аналітичних методів і прийомів. Його проведення дає можливість не лише оцінити поточний фінансовий стан підприємства, а й виявити причини виникнення негативних тенденцій, визначити фактори впливу на фінансові результати та обґрунтувати напрями підвищення ефективності діяльності підприємства. Саме комплексний підхід забезпечує найбільш повне та об'єктивне уявлення про фінансовий стан суб'єкта господарювання і дозволяє оцінити рівень реалізації його економічного потенціалу.

Методологічна основа аналізу фінансового стану підприємства базується на використанні сукупності наукових підходів, методів і прийомів дослідження, сформованих на перетині економічної теорії, статистики, математики, фінансового менеджменту та теорії прийняття управлінських рішень. Такий підхід забезпечує можливість поєднання кількісного оцінювання фінансових процесів із якісною інтерпретацією отриманих результатів, що сприяє підвищенню об'єктивності та достовірності аналітичних висновків.

Узагальнення наукових підходів до проведення фінансового аналізу дозволяє виокремити основні групи методів аналізу фінансового стану підприємства, які наведено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2 – Основні групи методів аналізу фінансового стану підприємства

Група методів	Характеристика	Приклади методів
Неформалізовані	Базуються на професійному досвіді, логіці та експертних судженнях аналітиків. Вони дозволяють враховувати якісні фактори, специфіку підприємства та ринкові тренди, які не піддаються точній кількісній оцінці	Експертних оцінок, сценарний аналіз, морфологічний аналіз, порівняльні методи, побудова аналітичних таблиць і систем показників, SWOT-аналіз, PEST-аналіз, PESTEL-аналіз
Формалізовані	Ґрунтуються на математичних моделях, статистичних розрахунках та кількісних показниках. Їх застосування забезпечує об'єктивність оцінки фінансового стану підприємства і дозволяє точно виміряти вплив окремих факторів на результати його діяльності.	горизонтальний, вертикальний, трендовий, коефіцієнтний, статистичний, факторний, інтегральний, рейтинговий аналіз

Джерело: [7]

Отже, дані табл. 1.2 свідчать, що методи аналізу фінансового стану доцільно розглядати не ізольовано, а як взаємодоповнювальні інструменти. Неформалізовані методи дозволяють враховувати особливості функціонування підприємства, тоді як формалізовані забезпечують вищий рівень точності та об'єктивності. Водночас розподіл методів за глибиною дослідження дає змогу обирати інструментарій залежно від мети, строків і масштабів аналітичної роботи.

Неформалізовані методи дозволяють здійснювати комплексне оцінювання діяльності підприємства з урахуванням впливу зовнішніх і внутрішніх факторів, визначати стратегічні перспективи розвитку та виявляти потенційні ризики. Водночас результати таких методів значною мірою залежать від професійного рівня експертів та можуть містити певний рівень суб'єктивності. Формалізовані забезпечують отримання об'єктивної та достовірної інформації про фінансовий стан підприємства, дозволяють проводити порівняння показників у динаміці, оцінювати тенденції розвитку, здійснювати прогнозування фінансових результатів та виявляти резерви підвищення ефективності діяльності підприємства.

У практиці фінансового аналізу найбільшого поширення набули методи, що базуються на дослідженні показників фінансової звітності підприємства. До основних із них належать горизонтальний, вертикальний, трендовий та коефіцієнтний аналіз. Використання зазначених методів дозволяє здійснювати комплексне оцінювання фінансового стану підприємства, виявляти тенденції зміни фінансових показників та визначати рівень ефективності його діяльності.

Горизонтальний аналіз передбачає дослідження змін окремих показників фінансової звітності у динаміці за певний період часу. Його застосування дає можливість визначити абсолютні та відносні відхилення показників, оцінити темпи їх зміни та виявити основні тенденції розвитку підприємства. Вертикальний аналіз, своєю чергою, спрямований на дослідження структури активів, капіталу, зобов'язань і фінансових результатів підприємства шляхом визначення питомої ваги окремих елементів у загальному підсумку відповідних показників. Трендовий аналіз – дозволяє встановити закономірності зміни фінансових показників у довгостроковому періоді, визначити основні тенденції розвитку підприємства та сформулювати прогнозні оцінки його фінансового стану. Особливе місце займає коефіцієнтний аналіз, який ґрунтується на розрахунку відносних показників фінансової звітності. Застосування цього методу дає можливість оцінити

рівень ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності підприємства.

Окрему групу становлять методи поглибленого аналітичного дослідження, серед яких доцільно виокремити статистичний, факторний, інтегральний та рейтинговий аналіз. Статистичний аналіз передбачає дослідження закономірностей зміни фінансових показників у часі та дозволяє виявляти тенденції розвитку підприємства, а також використовувати отримані результати для прогнозування майбутнього фінансового стану.

Факторний аналіз спрямований на визначення впливу окремих факторів на результуючі показники діяльності підприємства та встановлення причинно-наслідкових зв'язків між ними. Його використання дозволяє виявляти резерви підвищення ефективності діяльності підприємства та обґрунтовувати напрями покращення фінансових результатів.

Інтегральний аналіз забезпечує можливість формування узагальнюючої оцінки фінансового стану підприємства шляхом об'єднання системи окремих показників у єдиний інтегральний показник. Рейтинговий аналіз використовується для порівняння підприємств між собою, визначення їх конкурентних позицій та оцінки рівня фінансової надійності у відповідному ринковому середовищі.

Основні методи аналізу фінансового стану та їх практичне значення узагальнено в табл. 1.3.

Таблиця 1.3 – Класифікація та характеристика основних методів аналізу фінансового стану підприємства

Метод	Сутність методу	Практичне значення
Експрес-аналіз	Передбачає оперативне оцінювання основних показників фінансового стану підприємства на основі обмеженої кількості найбільш важливих фінансових індикаторів	Використовується для швидкого визначення загального фінансового стану підприємства та прийняття оперативних управлінських рішень
Комплексний аналіз	Ґрунтується на всебічному дослідженні фінансово-господарської діяльності підприємства із застосуванням системи взаємопов'язаних	Дозволяє здійснити поглиблену оцінку фінансового стану, виявити проблемні аспекти діяльності та визначити резерви підвищення ефективності

	показників та аналітичних методів	
Горизонтальний аналіз	Полягає у дослідженні змін показників фінансової звітності у динаміці за окремими звітними періодами	Дає можливість оцінити тенденції розвитку підприємства, визначити темпи зростання або скорочення фінансових показників
Вертикальний аналіз	Спрямований на визначення структури фінансових показників шляхом розрахунку питомої ваги окремих елементів у загальному підсумку	Забезпечує оцінювання структури активів, капіталу, зобов'язань та фінансових результатів підприємства
Трендовий аналіз	Базується на виявленні основних тенденцій зміни фінансових показників у довгостроковому періоді	Використовується для прогнозування майбутнього фінансового стану та оцінки перспектив розвитку підприємства
Коефіцієнтний аналіз	Передбачає розрахунок системи відносних показників, що характеризують різні аспекти фінансової діяльності підприємства	Дає змогу оцінити рівень ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, рентабельності та ділової активності підприємства
Статистичний аналіз	Грунтується на дослідженні закономірностей, коливань і тенденцій зміни фінансових показників у часі	Сприяє виявленню тенденцій розвитку підприємства та формуванню прогнозних оцінок його фінансового стану
Факторний аналіз	Передбачає визначення впливу окремих факторів на зміну результативних показників діяльності підприємства	Дозволяє встановити причини зміни фінансових результатів та виявити резерви підвищення ефективності діяльності
Інтегральний аналіз	Полягає у формуванні узагальнюючої оцінки фінансового стану на основі системи взаємопов'язаних показників	Забезпечує комплексне оцінювання фінансового стану та рівня ефективності діяльності підприємства
Рейтинговий аналіз	Передбачає порівняння та ранжування підприємств за системою визначених критеріїв і показників	Дає можливість оцінити конкурентні позиції підприємства та його місце серед інших суб'єктів господарювання

Таким чином, використання різних методів фінансового аналізу забезпечує комплексне дослідження фінансового стану підприємства, дозволяє виявляти закономірності його розвитку, оцінювати ефективність діяльності та формувати інформаційну основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ «УКРАЇНСЬКІ ЕНЕРГЕТИЧНІ МАШИНИ»

2.1 Загальна характеристика діяльності АТ «Українські енергетичні машини»

Акціонерне товариство «Українські енергетичні машини» є одним із провідних підприємств машинобудівної галузі України та належить до числа найбільших світових виробників турбінного обладнання для енергетичного сектору. Компанія спеціалізується на проєктуванні, виготовленні, постачанні, монтажі та сервісному обслуговуванні енергетичного устаткування для теплових, атомних і гідроелектростанцій, забезпечуючи повний замкнений цикл виробництва.

Історія розвитку підприємства бере свій початок у першій половині ХХ століття. Будівництво заводу розпочалося у 1929 році, а вже у 1934 році Харківський турбогенераторний завод було введено в експлуатацію. Подальший розвиток підприємства характеризувався активним освоєнням виробництва парових, газових і гідравлічних турбін різної потужності, що дозволило компанії зайняти провідні позиції не лише на національному, а й на міжнародному ринку.

Таблиця 2.1 – Основні етапи розвитку АТ «Українські енергетичні машини»

Період	Характеристика етапу
1929–1934	Будівництво та введення в експлуатацію Харківського турбогенераторного заводу
1935–1940	Освоєння виробництва парових і газових турбін
1960–1970	Розвиток турбін для атомної енергетики
1980–1990-ті	Розширення виробництва газових турбін
2000–2010	Вихід на міжнародні ринки, виконання великих експортних контрактів

2014–2016	Модернізація енергетичних об'єктів в Україні
2021	Реорганізація та перейменування в АТ «Українські енергетичні машини»
2022– 2025	Адаптація діяльності до умов воєнного стану та збереження виробничого потенціалу

Джерело: [13, 24]

Сучасний етап розвитку підприємства характеризується процесами трансформації, реорганізації та розширення виробничого потенціалу. Важливим етапом у розвитку підприємства стало проведення у 2021 році реорганізаційних змін, пов'язаних із приєднанням АТ «Завод «Електроважмаш» до АТ «Турбоатом» та подальшою зміною найменування товариства на АТ «Українські енергетичні машини».

У 2021 р. Кабінет Міністрів України погодив реорганізацію АТ «Турбоатом» шляхом приєднання до нього АТ «Завод «Електроважмаш». У межах реалізації зазначених організаційних змін було також прийнято рішення щодо перейменування товариства на АТ «Українські енергетичні машини». Відповідне рішення було офіційно затверджене 27 серпня 2021 року на позачергових загальних зборах акціонерів АТ «Турбоатом» (протокол № 28/2021), якими також схвалено приєднання АТ «Завод «Електроважмаш» до товариства.

Засновником підприємства виступає держава в особі уповноваженого органу управління державним майном. На початковому етапі функції управління корпоративними правами держави здійснював Фонд державного майна України. Однак у лютому 2022 року відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України було змінено суб'єкта управління корпоративними правами держави. Повноваження щодо управління корпоративними правами, які раніше належали Фонду державного майна України, були передані Кабінету Міністрів України. Відповідні зміни були внесені до реєстрів власників іменних цінних паперів товариства.

Станом на 31.12.2025 р. АТ «Українські енергетичні машини» має одного акціонера, частка якого перевищує 10 % статутного капіталу товариства, а саме – державу Україна в особі суб'єкта управління об'єктами державної власності – Кабінету Міністрів України. Частка держави у статутному капіталі підприємства становить 98,1536 %. Таким чином, контрольний пакет акцій підприємства належить державі, що визначає його стратегічне значення для розвитку національного машинобудування та забезпечення енергетичної безпеки України [20].

Офіційна інформація про підприємство наведена в табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Реквізити компанії АТ «Українські енергетичні машини»

Повна назва компанії	Акціонерне товариство «Українські енергетичні машини»
Скорочена назва	АТ "Укренергомашини"
Юридична адреса	61037, Україна, Харківська обл., м. Харків, проспект Героїв Харкова, 199. Фактичне: 61037, Україна, Харківська обл., м. Харків, проспект Героїв Харкова, 199
Дата державної реєстрації	04.08.1993 р.,
Код ЄДРПОУ	05762269
Директор	Суботін Віктор Георгійович
Статутний капітал	1 417 337 000 грн
Основний вид діяльності	Виробництво двигунів і турбін, крім авіаційних, автотранспортних і мотоциклетних двигунів;

Джерело : [13, 19]

Основними видами продукції компанії є парові турбіни для теплових і атомних електростанцій потужністю до 1100 МВт, гідравлічні турбіни для гідроелектростанцій і гідроакумулювальних станцій, газові турбіни, а також допоміжне енергетичне обладнання.

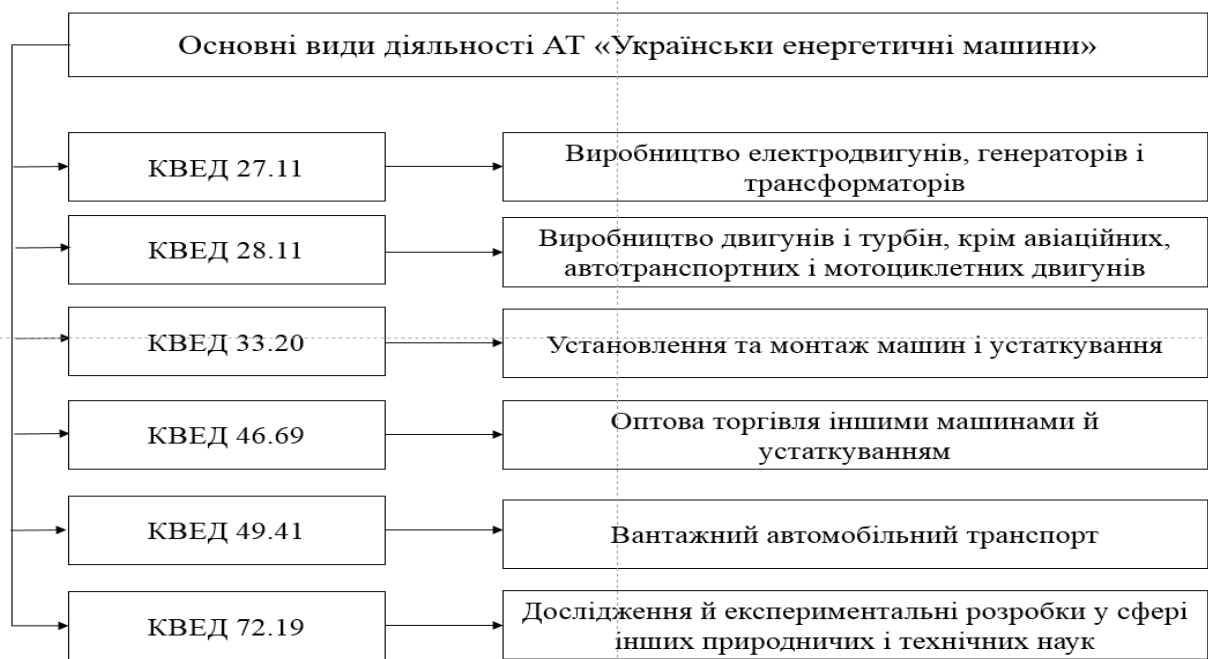

Рисунок 2.1 – Основні види діяльності АТ «Українські енергетичні машини»

Джерело:[13]

Основне виробництво АТ «Українські енергетичні машини» має комплексну структуру та охоплює механоскладальне, зварювальне, металургійне й допоміжне виробництва, а також розвинену лабораторну базу у межах паротурбінного, гідротурбінного, генераторного та електротягового напрямів діяльності. Виробничий процес підприємства базується на впровадженні сучасних технологій, спрямованих на підвищення інноваційного рівня виробництва, удосконалення технологічних процесів виготовлення продукції, зростання продуктивності праці, покращення якості продукції та скорочення тривалості виробничого циклу.

Особливістю діяльності АТ «Українські енергетичні машини» є наявність замкнутого циклу створення енергетичного, тягового та допоміжного електротехнічного обладнання. Підприємство здійснює повний комплекс робіт — від виконання проектно-конструкторських і науково-дослідних розробок до виготовлення, складання, випробування та відвантаження готової продукції. Крім виробничої діяльності, підприємство надає широкий спектр супутніх послуг, зокрема маркетингові, інжинірингові,

монтажні, пусконаладжувальні та шеф-монтажні роботи, а також виконує ремонт і модернізацію обладнання.

Виробнича діяльність підприємства характеризується високим рівнем науково-технічної складності, що зумовлює необхідність здійснення значних обсягів науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт. Значний науково-технічний потенціал, сучасні виробничі потужності та високий рівень якості продукції забезпечують АТ «Українські енергетичні машини» можливість успішно конкурувати як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках. Продукція підприємства переважно належить до категорії індивідуального виробництва, що обумовлено специфікою енергетичного машинобудування та потребою адаптації обладнання до вимог конкретних замовників.

Важливою особливістю діяльності підприємства є його орієнтація на зовнішні ринки збуту. Продукція АТ «Українські енергетичні машини» експлуатується більш ніж у 45 країнах світу, зокрема в країнах Європи, Азії, Америки та Африки, що свідчить про високий рівень міжнародного визнання продукції підприємства та його вагоме значення на світовому ринку енергетичного машинобудування. Географію поставок продукції підприємства наведено на рис. 2.2.

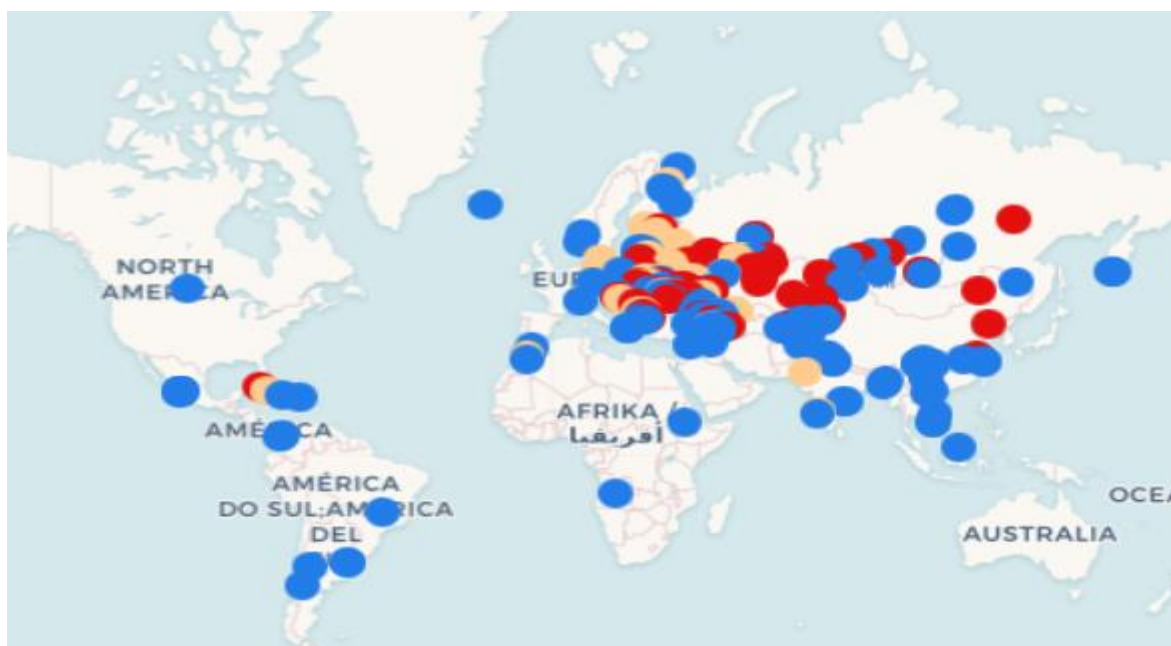

Рисунок 2.2 – Географія поставок продукції АТ "Укренергомашини"

Значний обсяг вироблених турбін використовується на об'єктах атомної енергетики, що свідчить про високий рівень технологічної надійності та відповідність міжнародним стандартам.

Підприємство також активно впроваджує інноваційні технології та співпрацює з міжнародними партнерами. Зокрема, реалізуються проекти модернізації енергетичного обладнання у співпраці з компаніями Westinghouse та Holtec, що сприяє підвищенню ефективності функціонування енергетичного сектору України.

Разом із тим діяльність підприємства зазнає впливу зовнішніх факторів, зокрема воєнних дій, що у 2022 році призвели до пошкодження виробничих потужностей. Незважаючи на це, компанія зберігає стратегічну значущість і продовжує функціонувати, адаптуючись до сучасних викликів.

Під час воєнної агресії відбулася часткова релокація бізнесу, масове переміщення, зменшення трудових ресурсів, руйнування та пошкодження багатьох підприємств як на підконтрольній території так і на тимчасово окупованих територіях: ПрАТ «НКМЗ», ПАТ «ЕМСС», ТОВ «ЗКМ» 7 металургійні підприємства ТОВ «Метінвест-СМЦ». З урахуванням таких змін АТ «Укренергомашина» втратило багатьох своїх постачальників, з якими працювали багато років та забезпечували безперебійну роботу виробництва. Та незважаючи на це оперативно було здійснено пошук нових постачальників, проведено перемовини з існуючими для опрацювання питань щодо аналогів деяких дуже унікальних матеріалів (Італія, Китай, Турція, Чехія, Бразилія).

На сьогоднішній день значна частка виготовленої продукції доводиться на внутрішній ринок - це відновлення гідроелектростанцій, виготовлення частин для теплових електростанцій України, виготовлення та відновлення тягового електрообладнання для Укрзалізниці, деталей для оборонної промисловості. У період війни підприємство освоїло виробництво широкої номенклатури виробів спеціальної продукції, що не має відношення до енергетики.

Отже, АТ «Українські енергетичні машини» є високотехнологічним підприємством із тривалою історією розвитку, значним виробничим потенціалом та вагомими позиціями на міжнародному ринку енергетичного машинобудування, поєднуючи науково-технічний потенціал, виробничу масштабність та інституційну значущість. Його діяльність відіграє ключову роль у забезпеченні стабільності енергетичної системи України та інтеграції в глобальний енергетичний простір.

2.2 Аналіз фінансово-економічної діяльності АТ «Українські енергетичні машини»

Аналіз фінансового стану підприємства є комплексом аналітичних заходів, що здійснюються на основі фінансової звітності та іншої економічної інформації з метою оцінки ефективності використання фінансових ресурсів, майнового потенціалу та результативності господарської діяльності підприємства. Отримані результати аналізу слугують інформаційною базою для прийняття управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності діяльності підприємства, удосконалення структури активів і капіталу, зміцнення фінансової стійкості та забезпечення стабільного розвитку суб'єкта господарювання. У сучасній практиці аналіз фінансового стану підприємства традиційно здійснюється за такими основними напрямками: аналіз динаміки та структури активів та капіталу підприємства; аналіз майнового стану підприємства; аналіз фінансової стійкості; аналіз ліквідності та платоспроможності; аналіз ділової активності; аналіз фінансових результатів та показників рентабельності.

На першому етапі проводимо аналіз динаміки та структури активів та капіталу. Динаміку активів АТ «Укренергомашини» наведено на рис. 2.3.

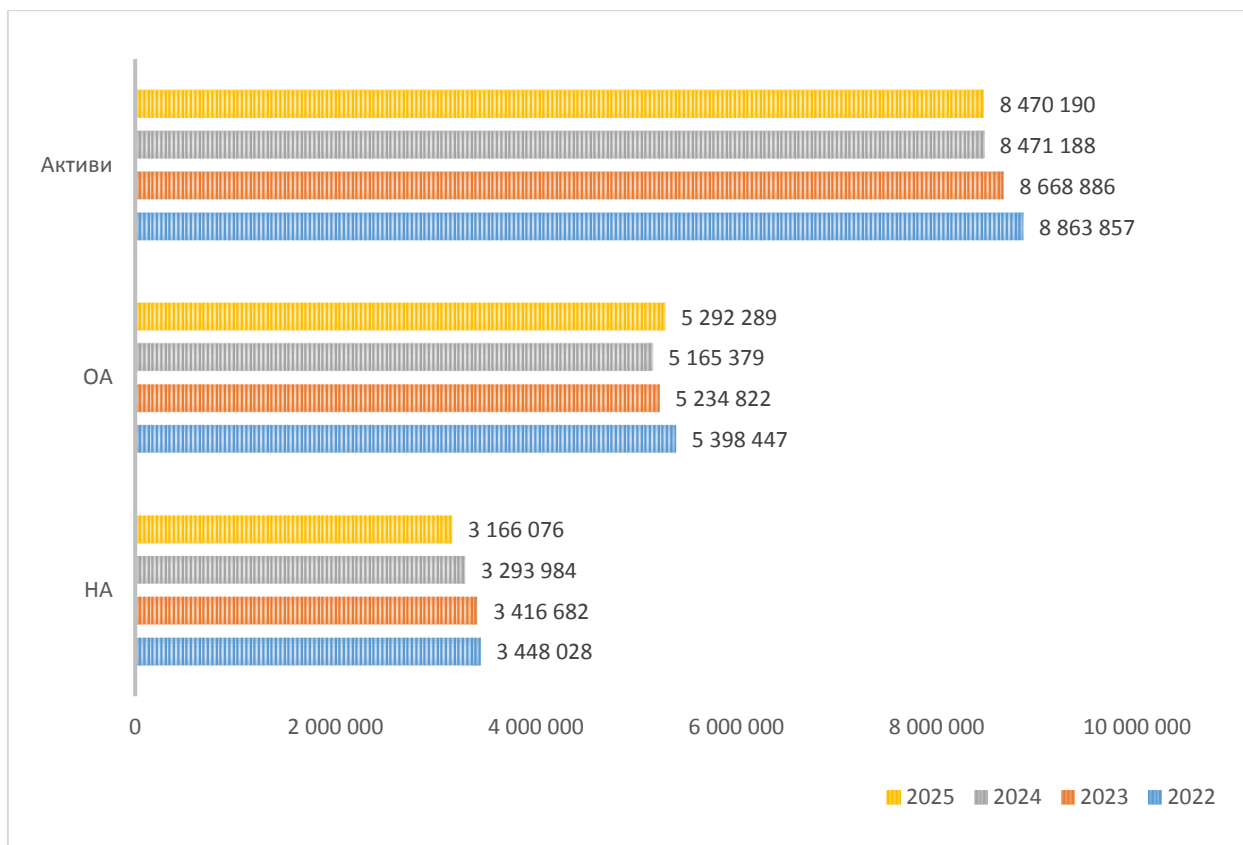

Рисунок 2.3 – Динаміка активів АТ «Укренергомашини»

Джерело: [16, 17, 18, 19]

Як видно з даних наведених на рис.2.3, загальна вартість активів протягом аналізованого періоду поступово зменшується – з 8 863 857 тис. грн у 2022 р. до 8 470 190 тис. грн у 2025 р., що може свідчити про скорочення масштабів діяльності підприємства або оптимізацію структури активів.

Таблиця 2.3 – Аналіз структури активів АТ «Укренергомашини»

Показники	2022	2023	2024	2025
1. Активи всього, тис. грн	8 863 857	8 668 886	8 471 188	8 470 190
2. Необоротні активи, тис. грн	3 448 028	3 416 682	3 293 984	3 166 076
- у % до всіх активів	38,89986041	39,413161	38,8845579	37,3790434
3. Оборотні активи, тис. грн	5 398 447	5 234 822	5 165 379	5 292 289
- у % до всіх активів	60,90403986	60,386329	60,9758513	62,4813493
3.1 Матеріальні оборотні активи, тис. грн	1 901 897	2 629 310	2 867 583	3 069 772

- у % до оборотних активів	35,23044683	50,227305	55,5154423	58,0046177
3.2 Дебіторська заборгованість, тис. грн	3159182	2401589	2118498	1999038
- у % до оборотних активів	58,52020035	45,877186	41,0134087	37,7726538
3.3 Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн	248232	74723	58967	78416
- у % до оборотних активів	4,5982113	1,427422	1,14158129	1,48170291
3.4 Інші оборотні активи, тис. грн	103320	142895	141221	159247
- у % до оборотних активів	1,913883752	2,7297012	2,73399106	3,00903824

Джерело: [16, 17, 18, 19]

Проведений аналіз структури активів свідчить про те, що протягом 2022–2025 рр. підприємство мало відносно стабільну структуру активів із переважанням оборотних активів у загальному обсязі майна.

Необоротні активи протягом аналізованого періоду мають тенденцію до зменшення як у абсолютному, так і у відносному виразі. Якщо у 2022 році їх величина становила 3 448 028 тис. грн або 38,9 % активів, то у 2025 році – 3 166 076 тис. грн або 37,4 %. Що свідчить про поступове скорочення виробничого потенціалу підприємства, зниження обсягів інвестицій у основні засоби або високий рівень зносу необоротних активів.

Водночас оборотні активи протягом 2022–2025 рр. займають домінуючу частку у структурі активів підприємства – від 60,4 % до 62,5 %. У 2025 році їх обсяг зріс до 5 292 289 тис. грн, що є позитивною тенденцією з точки зору забезпечення поточної ліквідності підприємства.

У структурі оборотних активів протягом аналізованого періоду суттєво зростає частка матеріальних оборотних активів. Якщо у 2022 році їх питома вага складала 35,2 % оборотних активів, то у 2025 році – вже 58,0 %. Це свідчить про накопичення запасів та уповільнення їх оборотності, що може негативно впливати на ефективність використання оборотного капіталу.

Найбільшу питому вагу в структурі оборотних активів у 2022–2024 рр. займала дебіторська заборгованість. Однак протягом аналізованого періоду її

обсяг поступово скорочується з 3 159 182 тис. грн у 2022 р. до 1 999 038 тис. грн у 2025 р., а частка у структурі оборотних активів зменшується з 58,5 % до 37,8 %. Така тенденція є позитивною, оскільки свідчить про покращення політики управління дебіторською заборгованістю та прискорення розрахунків із контрагентами.

Грошові кошти та їх еквіваленти протягом аналізованого періоду займають незначну частку в структурі оборотних активів — від 1,1 % до 4,6 %. У 2025 році їх обсяг становив лише 78 416 тис. грн, що свідчить про недостатній рівень високоліквідних активів та може створювати ризики поточної платоспроможності підприємства.

Структура активів підприємства є достатньо мобільною, оскільки понад 60 % активів становлять оборотні активи. Це позитивно впливає на ліквідність підприємства та його здатність забезпечувати поточну операційну діяльність. Водночас значне накопичення запасів та низька частка грошових коштів можуть свідчити про певні проблеми з управлінням оборотним капіталом.

Наступним кроком аналізуємо за рахунок яких джерел формуються активи АТ «Укренергомашини». Динаміку капіталу підприємства протягом 2022 – 2025 рр. наведено на рис. 2.4.

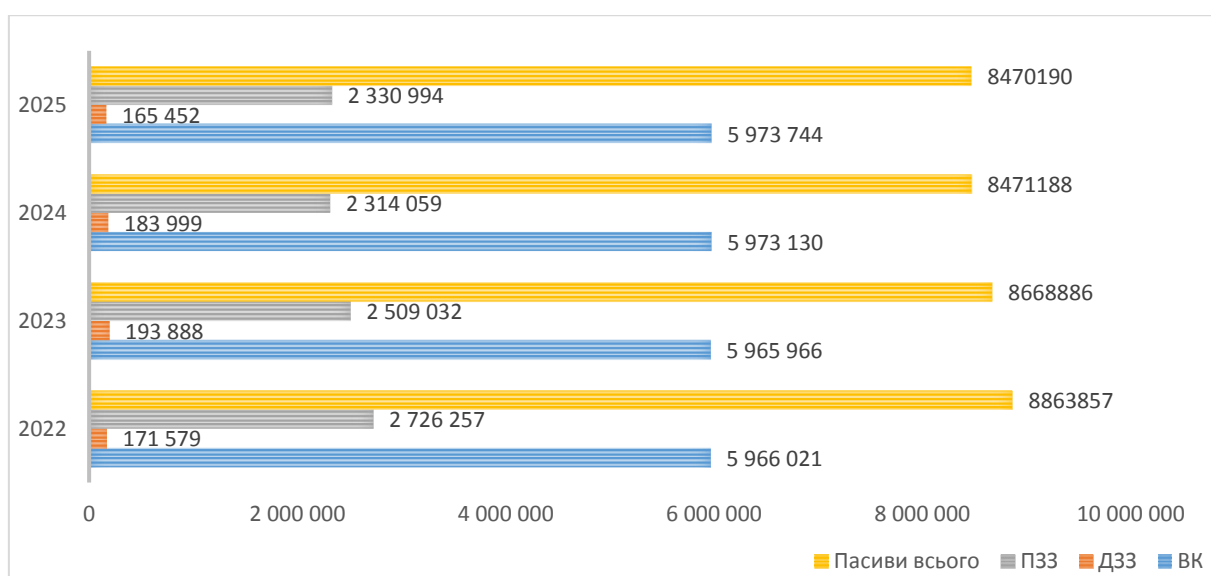

Рисунок 2.4 – Динаміка капіталу АТ «Укренергомашини»

Джерело: [16, 17, 18, 19]

Власний капітал підприємства у 2025 році становив 5 973 744 тис. грн, що складає понад 70 % загальної суми джерел фінансування активів. Така структура капіталу є позитивною та свідчить про низьку залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

Довгострокові зобов'язання протягом аналізованого періоду поступово скорочуються — з 193 888 тис. грн у 2023 році до 165 452 тис. грн у 2025 році. Це свідчить про зменшення довгострокового боргового навантаження на підприємство.

Поточні зобов'язання також мають тенденцію до скорочення. У 2025 році їх величина становила 2 331 606 тис. грн, що є нижчим показником порівняно з попередніми роками. Зниження обсягів поточних зобов'язань позитивно впливає на рівень фінансової стійкості та платоспроможності підприємства.

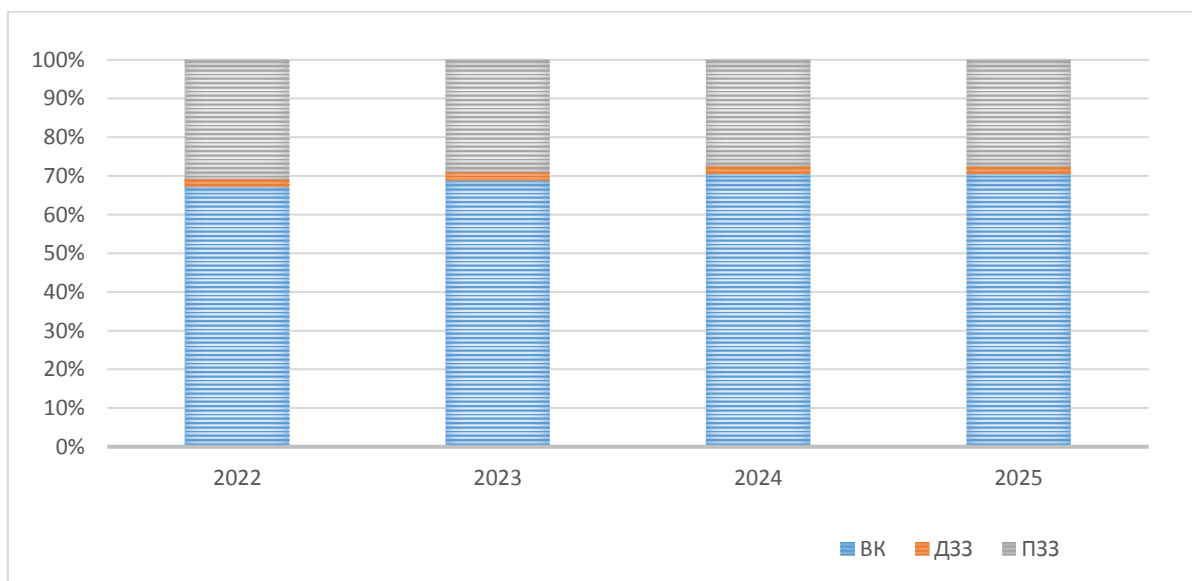

Рисунок 2.5 – Структура капіталу АТ «Укренергомашини»
Джерело: [16, 17, 18, 19]

Як видно з рис. 2.5, у структурі капіталу підприємства переважає власний капітал. Протягом 2022–2025 рр. його частка поступово зростає, що свідчить про підвищення рівня фінансової незалежності підприємства.

Наступний крок аналіз ліквідності, який складається з аналізу ліквідності балансу та розрахунку коефіцієнтів ліквідності. Ліквідність активів є одним із ключових елементів системи фінансового управління підприємством, оскільки визначає його здатність своєчасно та ефективно реагувати на поточні фінансові потреби та зміни зовнішнього середовища. Рівень ліквідності безпосередньо впливає на платоспроможність підприємства, стабільність його господарської діяльності та можливість виконання фінансових зобов'язань.

Основними характеристиками ліквідності балансу є структура активів і пасивів підприємства, а також співвідношення між ліквідними активами та поточними зобов'язаннями. Важливе значення має наявність достатнього обсягу високоліквідних активів, до яких належать грошові кошти, короткострокові фінансові інвестиції та дебіторська заборгованість, що можуть бути оперативно використані для погашення поточних зобов'язань підприємства.

Ліквідність балансу виступає важливим показником фінансового аналізу, який дозволяє оцінити рівень фінансової стійкості та здатність підприємства своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання. Високий рівень ліквідності балансу свідчить про достатнє забезпечення підприємства ліквідними активами для покриття поточних зобов'язань, що позитивно впливає на його кредитоспроможність, фінансову стійкість та інвестиційну привабливість.

Для розрахунку ліквідності балансу активи і пасиви поділяються на чотири групи. Активи - за ступенем зменшення ліквідності, а пасиви – за терміном погашення (табл. 2.4).

Абсолютно ліквідним баланс являється при виконанні наступних умов:

$$A1 > П1,$$

$$A2 > П2,$$

$$A3 > П3,$$

$$A4 < П4,$$

де А1 – найбільш ліквідні активи;
 А3 – активи, які повільно реалізуються;
 П1 – найбільш термінові зобов'язання;
 П3 – довгострокові пасиви;
 А2 – активи, що швидко реалізуються;
 А4 – активи, то важко реалізуються;
 П2 – короткострокові пасиви;
 П4 – постійні пасиви

Таблиця 2.4 – Аналіз ліквідності балансу АТ «Укренергомашини»

Актив	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Пасив	2023 р.	2024 р.	2025 р.
А1	75212	58967	78416	П1	1722818	1573081	1633327
А2	2401589	2118498	1985466	П2	800398	761868	698279
А3	2 789 587	3 020 629	3 240 844	П3	193 888	183 999	165 452
А4	3 416 682	3 293 984	3 166 076	П4	5 965 966	5 973 130	5 973 744
Баланс	8 683 070	8 492 078	8 470 802	Баланс	8 683 070	8 492 078	8 470 802

Джерело: [16, 17, 18, 19]

Умовами ліквідності балансу підприємства є достатність найбільш ліквідних активів для погашення найбільш термінових зобов'язань; активів, що швидко реалізуються – для погашення середньострокових зобов'язань; активів, що повільно реалізуються – для погашення довгострокових зобов'язань.

В табл. 2.5 наведено співставлення активів за ступенем ліквідності та пасивів за терміновістю погашення.

Таблиця 2.5 – Результати аналізу ліквідності балансу

Умова ліквідності балансу	2023 р.	2024 р.	2025 р.
$A1 \geq P1$	$A1 \leq P1$	$A1 \leq P1$	$A1 \leq P1$
$A2 \geq P2$	$A2 \geq P2,$	$A2 \geq P2,$	$A2 \leq P2,$
$A3 \geq P3$	$A3 \geq P3$	$A3 \geq P3$	$A3 \geq P3$
$A4 \leq P4$	$A4 \leq P4$	$A4 \leq P4$	$A4 \leq P4$

За результатами аналізу ліквідності балансу встановлено, що протягом 2023–2025 рр. підприємство не дотримується умови абсолютної ліквідності балансу $A1 \geq П1$, оскільки найбільш ліквідних активів недостатньо для покриття найбільш термінових зобов'язань.

У 2023–2024 рр. виконується умова $A2 \geq П2$, що свідчить про достатність швидкореалізованих активів для покриття короткострокових зобов'язань. Проте у 2025 році ця умова вже не виконується, що свідчить про певне погіршення платоспроможності підприємства.

Умови $A3 \geq П3$ та $A4 \leq П4$ виконуються протягом усього аналізованого періоду, що вказує на достатній рівень довгострокової фінансової стійкості підприємства.

Наступним етапом є розрахунок коефіцієнтів ліквідності, розрахункові значення яких наведено в табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Аналіз коефіцієнтів ліквідності АТ «Укренергомашини»

№	Нормативне значення	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.
1 Коефіцієнт покриття (Кпок.)	>1	1,98	2,09	2,23	2,275
2 Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшв.лікв.)	0,6-0,8, збільшення	1,28	1,04	0,99	0,951
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кабс.лікв.)	>0, 1 збільшення	0,09	0,03	0,03	0,03

Джерело: [16, 17, 18, 19]

Коефіцієнт покриття протягом аналізованого періоду перевищує нормативне значення та має тенденцію до зростання – з 1,98 у 2022 р. до 2,28 у 2025 р. Це свідчить про те, що підприємство має достатній обсяг оборотних активів для покриття поточних зобов'язань.

Коефіцієнт швидкої ліквідності поступово знижується – з 1,28 у 2022 році до 0,95 у 2025 році, однак його значення все ще перевищує нормативний рівень. Це свідчить про збереження достатньої платоспроможності підприємства навіть без урахування запасів.

Водночас коефіцієнт абсолютної ліквідності протягом аналізованого періоду залишається нижчим за нормативне значення та становить лише 0,03 у 2023 – 2025 рр. Це вказує на недостатній рівень грошових коштів для негайного погашення поточних зобов'язань та є негативною тенденцією.

Наступний крок – аналіз фінансових результатів діяльності компанії.

Прибуток виступає основою забезпечення подальшого розвитку підприємства та одним із ключових джерел фінансування його діяльності. Саме за рахунок прибутку суб'єкт господарювання формує активи, здійснює модернізацію виробництва, розширює та диверсифікує напрями діяльності, а також підвищує рівень своєї конкурентоспроможності на ринку.

Таблиця 2.7 – Основні фінансові результати діяльності підприємства протягом 2022-2025 рр.

Показник	Період, роки				Відношення 2025/2024	
	2022	2023	2024	2025	тис грн	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1033329	376317	798908	1061315	262407	132,85
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	387821	290220	639133	745131	105998	116,58
Валовий прибуток	645508	86097	159775	316184	156409	197,89
Інші операційні доходи	1886910	470782	271671	183037	-88634	67,37
Адміністративні витрати	173425	220171	192179	196014	3835	101,99
Витрати на збут	22010	14283	19938	76044	56106	381,40
Інші операційні витрати	2460102	282376	204280	229717	25437	112,45
Інші фінансові доходи	23430	9150	10966	14949	3983	136,32
Інші доходи	18450	272	510	1985	1475	389,22
Фінансові витрати	67553	23068	18234	6983	-11251	38,3

Інші витрати	1734	1228	6743	404	-6339	5,99
Прибуток до оподаткування	-150526	25175	1548	6993	5445	451,74
Чистий прибуток	6989	203	881	3073	2192	348,81

Джерело: [16, 17, 18, 19]

Аналіз фінансових результатів свідчить про нестабільність прибутковості діяльності АТ «Укренергомашини».

Чистий дохід від реалізації продукції протягом 2022–2025 рр. має позитивну динаміку та у 2025 році становить 1 061 315 тис. грн, що на 32,8 % більше порівняно з 2024 роком.

Валовий прибуток у 2025 році зріс майже вдвічі порівняно з 2024 роком, що є позитивною тенденцією та свідчить про покращення ефективності основної діяльності підприємства.

Водночас підприємство характеризується низьким рівнем чистого прибутку. У 2025 році чистий прибуток становив лише 3 073 тис. грн, що свідчить про значний вплив адміністративних, збутових та інших операційних витрат на фінансовий результат підприємства.

Особливо негативною тенденцією є суттєве зростання витрат на збут у 2025 р. – збільшення у 3,8 рази порівняно з 2024 роком.

Наступний крок – розрахунок показників рентабельності. Показники рентабельності є важливими індикаторами ефективності функціонування підприємства, оскільки характеризують результативність використання фінансових ресурсів, активів, капіталу та виробничого потенціалу. Вони відображають співвідношення отриманого фінансового результату з обсягом наявних або використаних ресурсів підприємства та дозволяють оцінити рівень прибутковості його діяльності.

Аналіз показників рентабельності дає можливість визначити ефективність господарської діяльності підприємства, рівень віддачі активів і власного капіталу, а також оцінити здатність підприємства генерувати

прибуток у процесі функціонування. Розрахунок основних показників рентабельності наведено в табл. 2.8.

Таблиця 2.8 – Аналіз рентабельності

Показник	2022	2023	2024	2025
Рентабельність операційних витрат	21,33	5,72	12,47	22,09
Загальна рентабельність витрат	-5,52	4,65	0,35	1,37
Рентабельність активів, %	0,0036	0,0023	0,0104	0,0363
Рентабельність власного капіталу, %	0,0054	0,0034	0,01476	0,0514
ЕФВ	1,4857	1,4530	1,4191	1,4180
Валова рентабельність реалізованої продукції	62,47	22,88	19,99	29,79
Чиста рентабельність реалізованої продукції	0,03	0,053	0,11	0,29
Валова рентабельність основної діяльності	166,44	29,66	24,99	42,43
Рентабельність операційної діяльності	-30,04	13,15	2,28	-0,31

Джерело: [16, 17, 18, 19]

Аналіз показників рентабельності свідчить про низьку ефективність діяльності підприємства.

Рентабельність активів та власного капіталу протягом аналізованого періоду залишаються на дуже низькому рівні. У 2025 році рентабельність активів становила лише 0,036 %, а рентабельність власного капіталу – 0,051 %, що свідчить про низьку ефективність використання фінансових ресурсів підприємства.

Позитивною тенденцією є покращення валової рентабельності реалізованої продукції у 2025 році до 29,8 %, а також зростання чистої рентабельності реалізації.

Водночас операційна рентабельність реалізованої продукції у 2025 році залишається від'ємною, що свідчить про недостатню ефективність операційної діяльності підприємства.

2.3 Аналіз та оцінка фінансової стійкості АТ «Укрнегомашини»

Фінансова стійкість виступає однією з найважливіших характеристик фінансового стану суб'єкта господарювання та є необхідною умовою його стабільного функціонування, розвитку і підтримання конкурентоспроможності на ринку. Рівень фінансової стійкості відображає здатність підприємства ефективно здійснювати господарську діяльність, зберігати фінансову рівновагу та протидіяти впливу зовнішніх і внутрішніх ризиків.

Фінансова стійкість підприємства значною мірою визначається часткою власного капіталу у загальній структурі джерел фінансування. Високий рівень забезпеченості власними фінансовими ресурсами свідчить про низьку залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування та зниження рівня фінансових ризиків.

До основних ознак фінансової стійкості підприємства належать: стабільне зростання валюти балансу; достатній рівень ліквідності та платоспроможності; високий рівень фінансової надійності; значна частка власного капіталу у структурі джерел фінансування; стабільність доходів та належна якість активів; здатність підприємства забезпечувати подальше розширення господарської діяльності.

Оцінка фінансової стійкості підприємства здійснюється за допомогою системи абсолютних і відносних показників. Абсолютні показники характеризують рівень забезпеченості оборотних активів підприємства джерелами їх формування та дозволяють визначити тип фінансової стійкості суб'єкта господарювання.

Основними вихідними даними для розрахунку узагальнюючих показників фінансової стійкості є: наявність власних оборотних коштів (рис.

2.7) для формування запасів; обсяг довгострокових і короткострокових кредитів та позик, що використовуються для фінансування запасів підприємства.

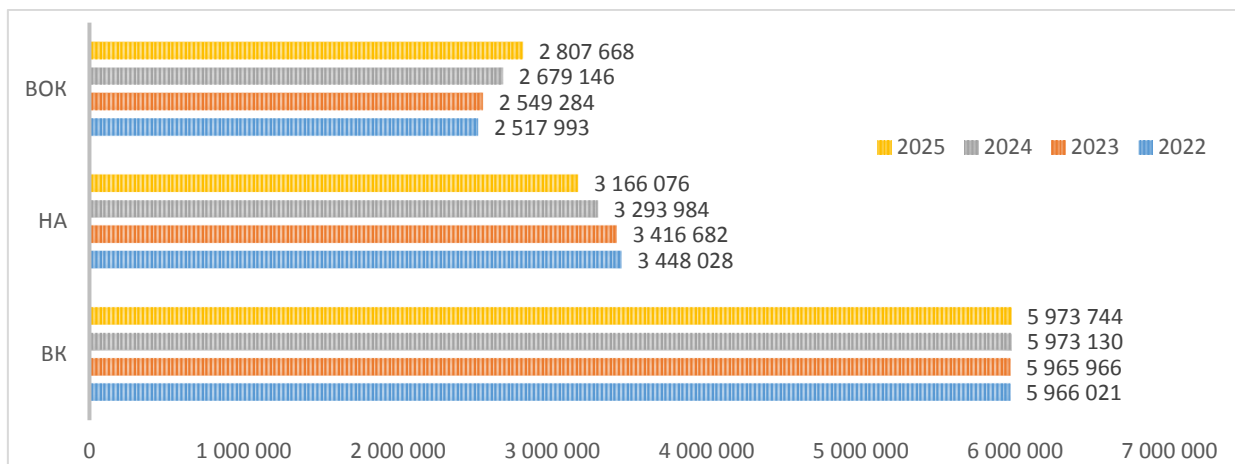

Рисунок 2.7 – Динаміка власних оборотних коштів (ВОК) підприємства протягом 2022 – 2025 рр.

Джерело: [16, 17, 18, 19]

За допомогою абсолютних показників визначаємо тип фінансової стійкості (табл. 2.9). В основі визначення типу фінансової стійкості покладено модель формування запасів, тобто за рахунок яких коштів підприємство формує запаси.

Таблиця 2.9 – Тип фінансової стійкості АТ «Українські енергетичні машини»

Показник	2022	2023	2024	2025
1. Загальна величина запасів	1 901 897	2 629 310	2 867 583	3 069 772
2. Наявність власних джерел формування запасів (власні кошти)	2 517 993	2 549 284	2 679 146	2 807 668
3. Наявність власних і довгострокових позикових джерел формування запасів ВОК + Довгострокові зобов'язання	2 689 572	2 743 172	2 863 145	2 973 120

4. Загальна величина основних джерел формування запасів ВОК + Довгострокові зобов'язання + Короткострокові зобов'язання	5 415 829	5 252 204	5 177 204	5 304 114
5. Надлишок або нестача власних джерел формування запасів (ряд. 2 – ряд. 1)	616 096	-80 026	-188 437	-262 104
6. Надлишок або нестача власних і довгострокових джерел формування запасів (ряд. 3 – ряд. 1)	787 675	113 862	-4 438	-96 652
7. Надлишок або нестача загальної величини основних джерел формування запасів (ряд. 4 – ряд. 1)	3 513 932	2 622 894	2 309 621	2 234 342
8. Трьох компонентний показник типу фінансової стійкості	1; 1; 1	0; 1; 1	0; 0; 1	0; 0; 1

Джерело: [16, 17, 18, 19]

Результати розрахунку трикомпонентного показника фінансової стійкості свідчать про погіршення типу фінансової стійкості підприємства протягом аналізованого періоду.

У 2022 році підприємство мало абсолютну фінансову стійкість (1;1;1), що свідчило про повне покриття запасів власними джерелами фінансування.

У 2023 році підприємство перейшло до нормальної фінансової стійкості (0;1;1), а у 2024–2025 рр. – до нестійкого фінансового стану (0;0;1). Основною причиною цього є зростання запасів та недостатність власних і довгострокових джерел фінансування для їх повного покриття.

Водночас позитивним фактором є наявність достатнього обсягу загальних джерел фінансування запасів, що дозволяє підприємству підтримувати безперервність виробничої діяльності.

Рівень захищеності інтересів кредиторів та інвесторів підприємства характеризується системою відносних показників фінансової стійкості. Оцінка фінансової стійкості здійснюється шляхом розрахунку відповідних коефіцієнтів, їх порівняння з нормативними значеннями, а також аналізу динаміки зміни показників у часі. З метою оцінки фінансової стійкості підприємства використовуються такі основні показники (табл. 2.10):

Таблиця 2.10 – Коефіцієнти фінансової стійкості АТ «Українські енергетичні машини»

Показник	2022	2023	2024	2025
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,67	0,69	0,71	0,71
Коефіцієнт фінансової залежності	1,49	1,45	1,42	1,42
коефіцієнт фінансового ризику	0,31	0,29	0,27	0,27
Власний оборотний капітал	2 517 993	2 549 284	2 679 146	2 807 668
Коефіцієнт маневрування власного капіталу	0,28	0,29	0,32	0,33
коефіцієнт покриття	2,06	2,21	2,39	2,39
коефіцієнт фінансової стійкості	0,69	0,71	0,73	0,73

Джерело: [16, 17, 18, 19]

Розраховані показники фінансової стійкості свідчать про високий рівень фінансової незалежності підприємства.

Коефіцієнт фінансової незалежності протягом 2022–2025 рр. зростав з 0,67 до 0,71, що суттєво перевищує нормативне значення та свідчить про високий рівень автономії підприємства.

Коефіцієнт фінансового ризику поступово знижується, що є позитивною тенденцією та свідчить про зменшення залежності підприємства від позикового капіталу.

Власний оборотний капітал протягом аналізованого періоду системно зростає – з 2 517 993 тис. грн у 2022 році до 2 807 668 тис. грн у 2025 році, що свідчить про зміцнення фінансової стійкості підприємства.

Коефіцієнт маневрування власного капіталу також має тенденцію до зростання, що вказує на збільшення частки мобільних власних ресурсів.

РОЗДІЛ 3 РОЗРОБКА ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Аналіз факторів впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на фінансовий стан підприємства

Аналіз факторів впливу на фінансовий стан підприємства доцільно здійснювати з позиції двох основних напрямів: впливу зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування підприємства.

Аналіз факторів впливу на фінансовий стан АТ «Українські енергетичні машини» доцільно здійснювати з позиції дослідження зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування підприємства. Саме сукупність зовнішніх і внутрішніх чинників визначає рівень фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності, рентабельності та конкурентоспроможності підприємства в сучасних умовах господарювання.

Зовнішнє середовище діяльності АТ «Українські енергетичні машини» характеризується високим рівнем нестабільності та значним впливом кризових факторів. Одним із ключових зовнішніх чинників є воєнний стан та пов'язані з ним бойові дії на території України. Внаслідок воєнної агресії підприємство зазнало пошкодження виробничих потужностей, порушення логістичних ланцюгів, втрати частини постачальників та скорочення трудових ресурсів. Це негативно вплинуло на виробничу діяльність підприємства, збільшило витрати та ускладнило забезпечення безперервності виробничого процесу.

Суттєвий вплив на фінансовий стан підприємства також має загальний стан енергетичної галузі України. Оскільки АТ «Українські енергетичні машини» спеціалізується на виробництві турбінного обладнання для теплової, атомної та гідроенергетики, рівень розвитку енергетичного сектору безпосередньо формує попит на продукцію підприємства. У сучасних умовах масштабного відновлення енергетичної інфраструктури України підприємство

отримує додаткові можливості для нарощення обсягів виробництва та участі у стратегічних державних проєктах.

На фінансовий стан підприємства також суттєво впливають глобальні економічні та ринкові фактори. Зокрема, інфляційні процеси, зростання цін на енергоносії, метал та комплектуючі призводять до збільшення собівартості продукції та зниження рівня прибутковості діяльності. Крім того, валютні коливання створюють додаткові фінансові ризики, оскільки підприємство активно працює на зовнішніх ринках та здійснює закупівлю частини матеріалів у закордонних постачальників.

Основні зовнішні фактори впливу на фінансовий стан аналізованого підприємства наведено в табл. 3.1

Таблиця 3.1 – Фактори зовнішнього середовища, що впливають на фінансовий стан АТ «Українські енергетичні машини»

Фактор	Характер впливу на підприємство
НЕГАТИВНИЙ ВПЛИВ	
Воєнний стан та бойові дії в Україні	Призводить до пошкодження виробничих потужностей, ускладнення логістики, перебоїв у постачанні матеріалів, зниження інвестиційної активності та додаткових витрат на безпеку й відновлення виробництва.
Руйнування виробничої інфраструктури та втрата постачальників	Негативний вплив. Підприємство втратило частину традиційних постачальників металургійної та машинобудівної продукції, що ускладнює забезпечення виробництва необхідними матеріалами та комплектуючими.
Глобальна конкуренція на ринку енергетичного машинобудування	Негативний вплив. Посилення конкуренції з боку міжнародних виробників енергетичного обладнання потребує постійної модернізації виробництва та підвищення якості продукції.
Інфляційні процеси та валютні коливання	Негативний вплив. Зростання цін на сировину, енергоносії та комплектуючі підвищує собівартість продукції та знижує рівень прибутковості підприємства.
Податкова та регуляторна політика держави	Зміни у податковому законодавстві та регулюванні можуть збільшувати фінансове навантаження на підприємство
ПОЗИТИВНИЙ ВПЛИВ.	

Стан енергетичної галузі України	Значний попит на модернізацію енергетичної інфраструктури, відновлення ТЕС, ГЕС та обладнання для атомної енергетики формує стабільний внутрішній попит на продукцію підприємства
Державна підтримка стратегічних підприємств	Державна форма власності та стратегічне значення підприємства забезпечують підтримку з боку держави та підвищують фінансову стабільність компанії
Розвиток міжнародного співробітництва	Співпраця з міжнародними компаніями, зокрема Westinghouse та Holtec, сприяє впровадженню нових технологій та розширенню ринків збуту.
Попит на продукцію оборонного та енергетичного призначення	У період війни підприємство освоїло виробництво спеціальної продукції та обладнання для енергетичної інфраструктури, що дозволило підтримати виробничі обсяги.
Світові тенденції енергетичного переходу	Позитивний вплив у довгостроковій перспективі. Зростання потреби у модернізації енергетики та розвитку енергоефективних технологій створює нові можливості для підприємства.

Не менш важливий вплив на фінансовий стан підприємства мають фактори внутрішнього середовища. Однією з основних сильних сторін АТ «Українські енергетичні машини» є високий рівень науково-технічного та виробничого потенціалу. Підприємство має замкнений цикл виробництва, потужну конструкторську базу та значний досвід виготовлення високотехнологічного енергетичного обладнання. Це забезпечує підприємству конкурентні переваги як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках.

Позитивним фактором є також високий рівень фінансової незалежності підприємства. Протягом аналізованого періоду частка власного капіталу у структурі джерел фінансування перевищувала 70 %, що свідчить про низький рівень залежності підприємства від зовнішніх кредиторів та достатню фінансову автономію.

Разом із тим у діяльності підприємства спостерігається низка внутрішніх проблемних факторів. Одним із них є поступове скорочення необоротних

активів, що може свідчити про недостатній рівень оновлення основних засобів та високий ступінь їх фізичного і морального зносу. Високий рівень виробничої складності продукції потребує значних інвестицій у модернізацію обладнання, технологій та інноваційний розвиток.

Негативний вплив на фінансовий стан підприємства також має зростання запасів та уповільнення їх оборотності. Значне накопичення матеріальних оборотних активів призводить до відволікання фінансових ресурсів з обороту та знижує ефективність використання оборотного капіталу. Крім того, підприємство характеризується недостатнім рівнем абсолютної ліквідності, оскільки частка грошових коштів у структурі оборотних активів залишається низькою. Це створює ризики щодо своєчасного виконання поточних фінансових зобов'язань.

Суттєвою проблемою залишається також низький рівень прибутковості діяльності підприємства. Незважаючи на зростання чистого доходу від реалізації продукції та валового прибутку, рівень чистого прибутку та показники рентабельності залишаються низькими через значний обсяг адміністративних, збутових та інших операційних витрат.

Водночас позитивною тенденцією є здатність підприємства адаптуватися до кризових умов шляхом диверсифікації виробництва. У період воєнного стану підприємство освоїло виробництво спеціальної продукції та розширило напрями діяльності, що дозволило підтримати виробничі обсяги та забезпечити додаткові джерела доходу. Основні внутрішні фактори, що впливають на фінансовий стан АТ «Українські енергетичні машини» наведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Фактори внутрішнього середовища, що впливають на фінансовий стан АТ «Українські енергетичні машини»

Фактор	Характер впливу на підприємство
Позитивний вплив	
Високий науково-технічний потенціал	Підприємство має замкнений цикл виробництва, потужну конструкторську базу та значний досвід у сфері енергетичного машинобудування.
Значна частка власного капіталу	Високий рівень фінансової незалежності знижує ризик надмірної залежності від зовнішніх кредиторів.
Диверсифікація виробництва	Освоєння виробництва спеціальної продукції та обладнання для різних галузей дозволяє підприємству адаптуватися до кризових умов.
Високий рівень кваліфікації персоналу	Забезпечує здатність підприємства реалізовувати складні інженерні та виробничі проекти.
Негативний вплив	
Зростання запасів та уповільнення їх оборотності	Негативний вплив. Надмірне накопичення запасів погіршує ефективність використання оборотного капіталу та може призводити до дефіциту ліквідних коштів.
Низький рівень абсолютної ліквідності	Негативний вплив. Недостатній обсяг грошових коштів обмежує здатність підприємства оперативно виконувати поточні фінансові зобов'язання.
Скорочення необоротних активів	Негативний вплив. Свідчить про недостатній рівень оновлення основних засобів та можливий високий рівень фізичного зносу обладнання.
Високий рівень виробничої складності продукції	Потребує значних інвестицій та високих витрат на виробництво.
Низька рентабельність діяльності	Незважаючи на зростання обсягів реалізації, рівень чистого прибутку залишається низьким через значні операційні витрати.
Зростання витрат на збут та адміністративних витрат	Підвищує витратомісткість діяльності та знижує ефективність функціонування підприємства.

Таким чином, фінансовий стан АТ «Українські енергетичні машини» формується під впливом значної кількості взаємопов'язаних зовнішніх та внутрішніх факторів. Підприємство має високий виробничий і науково-технічний потенціал, значний рівень фінансової незалежності та стратегічне

значення для економіки України. Водночас подальше забезпечення фінансової стійкості потребує модернізації виробничих потужностей, підвищення ефективності використання оборотного капіталу, оптимізації витрат та посилення адаптивності підприємства до змін зовнішнього середовища.

Наступним етапом проводимо SWOT-аналіз, який дозволяє комплексно оцінити сильні та слабкі сторони підприємства, а також визначити можливості й загрози зовнішнього середовища. Проведення SWOT-аналізу АТ «Українські енергетичні машини» дає змогу оцінити поточний рівень конкурентоспроможності підприємства, виявити ключові фактори впливу на його фінансовий стан та сформулювати напрями подальшого стратегічного розвитку (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 – SWOT-аналіз АТ «Українські енергетичні машини»

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
Значний виробничий та науково-технічний потенціал	Низький рівень чистої рентабельності
Високий рівень фінансової незалежності	Низький рівень абсолютної ліквідності
Стратегічне значення для енергетичної безпеки України	Висока залежність від стану енергетичної галузі
Замкнений цикл виробництва	Зростання запасів та уповільнення їх оборотності
Досвід роботи на міжнародних ринках	Високий рівень зносу частини основних засобів
Співпраця з міжнародними компаніями	Значні адміністративні та операційні витрати
Висока якість та технологічність продукції	Низький рівень високоліквідних активів
Державна підтримка підприємства	Вразливість до зовнішніх кризових факторів
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
Відновлення енергетичної інфраструктури України	Воєнні дії та ризик пошкодження виробничих потужностей
Розширення співпраці з міжнародними партнерами	Втрата постачальників та логістичні проблеми
Участь у міжнародних енергетичних проєктах	Посилення міжнародної конкуренції
Зростання попиту на модернізацію енергетики	Інфляція та валютні коливання

Освоєння нових видів продукції	Дефіцит інвестиційних ресурсів
Розвиток оборонного напрямку виробництва	Висока енергоємність виробництва
Залучення державних та міжнародних інвестицій	Нестабільність економічного середовища
Цифровізація та модернізація виробництва	Ризик втрати кваліфікованих кадрів

Однією з ключових сильних сторін АТ «Українські енергетичні машини» є значний виробничий та науково-технічний потенціал підприємства. Компанія має багаторічний досвід у сфері енергетичного машинобудування та є одним із найбільших виробників турбінного обладнання в Україні. Наявність потужної конструкторської бази, власних науково-дослідних розробок та висококваліфікованого персоналу забезпечує підприємству можливість виготовлення складної високотехнологічної продукції для теплової, атомної та гідроенергетики.

Важливою перевагою підприємства є наявність замкненого циклу виробництва, що дозволяє забезпечувати високий рівень контролю якості продукції, зменшувати залежність від зовнішніх виробників комплектуючих та підвищувати гнучкість виробничого процесу.

Суттєвою сильною стороною є також стратегічне значення підприємства для енергетичної безпеки України. Державна підтримка та участь у реалізації національних енергетичних програм забезпечують підприємству додаткову стабільність та можливість участі у великих інфраструктурних проектах.

Попри значний виробничий потенціал, підприємство має низку внутрішніх проблем, які негативно впливають на його фінансовий стан та ефективність діяльності.

Однією з головних слабких сторін є високий рівень фізичного та морального зносу частини основних засобів. Скорочення необоротних активів та недостатній рівень модернізації виробничого обладнання можуть призводити до зниження продуктивності праці, збільшення витрат на обслуговування обладнання та погіршення конкурентних позицій підприємства.

Суттєвою проблемою є низький рівень абсолютної ліквідності підприємства. Незначний обсяг грошових коштів та високоліквідних активів створює ризики щодо своєчасного виконання поточних фінансових зобов'язань та знижує фінансову гнучкість підприємства.

Негативною тенденцією є також накопичення запасів та уповільнення їх оборотності. Надмірне накопичення матеріальних ресурсів призводить до відволікання значної частини оборотного капіталу з господарського обороту та погіршує ефективність використання фінансових ресурсів.

Проблемним аспектом залишається низький рівень рентабельності діяльності підприємства. Незважаючи на зростання обсягів реалізації продукції, чистий прибуток підприємства залишається незначним через високий рівень адміністративних, виробничих та збутових витрат.

Крім того, підприємство характеризується високою енергоємністю виробництва, що в умовах зростання цін на енергоносії призводить до збільшення собівартості продукції та зниження прибутковості діяльності.

Найбільшою зовнішньою загрозою для діяльності підприємства залишається воєнний стан та ризик подальших бойових дій на території України. Пошкодження виробничих потужностей, перебої з енергопостачанням, порушення логістичних ланцюгів та загроза втрати персоналу можуть суттєво погіршити результати діяльності підприємства.

Суттєву загрозу становить також нестабільність макроекономічного середовища. Інфляційні процеси, валютні коливання, зростання цін на енергоносії та сировину призводять до підвищення витрат підприємства та зниження рівня прибутковості.

Негативний вплив має посилення конкуренції з боку міжнародних виробників енергетичного обладнання. Іноземні компанії часто мають доступ до сучасніших технологій, дешевших фінансових ресурсів та ширших можливостей інвестування у розвиток виробництва.

Окремою загрозою є ризик втрати кваліфікованих кадрів через міграційні процеси та дефіцит інженерно-технічних спеціалістів на ринку

праці. Для підприємства машинобудівної галузі це може стати суттєвим обмеженням подальшого розвитку.

Також негативний вплив можуть мати проблеми із залученням інвестиційних ресурсів, високий рівень зносу обладнання та недостатні темпи модернізації виробництва.

3.2 Факторний аналіз прибутку та фінансових результатів діяльності АТ «Українські енергетичні машини»

Прибуток є одним із найважливіших узагальнюючих показників ефективності діяльності підприємства та основним джерелом формування його фінансових ресурсів. Саме прибуток забезпечує можливість подальшого розвитку підприємства, розширення масштабів діяльності, оновлення основних засобів, впровадження інновацій та зміцнення конкурентних позицій на ринку. Від рівня прибутковості безпосередньо залежить фінансовий стан підприємства, його платоспроможність, фінансова стійкість та інвестиційна привабливість.

Наявність стабільного прибутку позитивно впливає на структуру власного капіталу підприємства, оскільки нерозподілений прибуток виступає одним із головних внутрішніх джерел фінансування діяльності. Зростання прибутку сприяє підвищенню рівня фінансової незалежності підприємства, зменшенню залежності від зовнішніх джерел фінансування та покращенню показників ліквідності й платоспроможності. Крім того, прибуток є основою формування резервних фондів, здійснення інвестиційної діяльності, виплати дивідендів та забезпечення соціального розвитку підприємства.

Водночас зниження прибутковості або отримання збитків негативно впливає на фінансовий стан підприємства. Недостатній рівень прибутку призводить до дефіциту власних фінансових ресурсів, погіршення показників рентабельності, зниження фінансової стійкості та підвищення ризику втрати платоспроможності. У довгостроковій перспективі це може обмежувати

можливості підприємства щодо модернізації виробництва, розширення діяльності та підтримання конкурентоспроможності.

З метою визначення причин зміни фінансових результатів діяльності підприємства та оцінки впливу окремих факторів на величину прибутку проводиться факторний аналіз прибутку. Факторний аналіз дозволяє дослідити вплив основних економічних показників на формування фінансового результату та виявити резерви підвищення прибутковості діяльності підприємства.

Для проведення факторного аналізу фінансових результатів основної та операційної діяльності АТ «Українські енергетичні машини» використаємо метод ланцюгових підстановок.

Вихідні дані для факторного аналізу фінансових результатів основної діяльності методом ланцюгових підстановок наведено в табл. 3.4

Таблиця 3.4 – Вихідні дані для аналізу фінансових результатів основної діяльності методом ланцюгових підстановок АТ «Українські енергетичні машини» за 2023–2025 рр.

Показник	2023	2024	2025	Абсолютне відхилення 2024/2023	Абсолютне відхилення 2025/2024
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	376 317	798 908	1 061 315	+422 591	+262 407
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	290 220	639 133	745 131	+348 913	+105 998
Частка собівартості в чистому доході, %	77,12	80,00	70,21	+2,88	-9,79
Валовий прибуток, тис. грн	86 097	159 775	316 184	+73 678	+156 409

Факторний аналіз здійснено за такою моделлю:

$$y = x_1 - \frac{x_1 \cdot x_2}{100}, \quad (3.1)$$

де:

Y – валовий прибуток,

X1 – чистий дохід від реалізації продукції

X2 – частка собівартості в чистому доході від реалізації.

Виконуючи послідовну заміну факторів, отримані результати заносимо в табл. 3.5.

Таблиця 3.5 – Результати факторного аналізу валового прибутку методом ланцюгових підстановок

Показник	2024/2023	2025/2024
Вплив зміни чистого доходу від реалізації, тис. грн	+96 709,6	+52 421,2
Вплив зміни частки собівартості в чистому доході, тис. грн	-23 031,6	+103 987,8
Загальний вплив факторів на валовий прибуток, тис. грн	+73 678,0	+156 409,0

Отримані результати вказують на суттєве покращення фінансових результатів АТ «Українські енергетичні машини» упродовж 2023–2025 рр. У 2024 р. валовий прибуток підприємства зріс на 73 678 тис. грн порівняно з 2023р. Основним фактором такого зростання стало збільшення чистого доходу від реалізації продукції, що забезпечило приріст валового прибутку на 96 709,6 тис. грн. Водночас негативний вплив мало зростання частки собівартості в структурі чистого доходу на 2,88 %, що спричинило скорочення валового прибутку на 23 031,6 тис. грн.

У 2025 р. спостерігається ще більш суттєве зростання валового прибутку – на 156 409 тис. грн порівняно з 2024 р. Позитивний вплив мало як збільшення обсягів реалізації продукції, так і значне скорочення частки собівартості в чистому доході підприємства. Зростання чистого доходу забезпечило приріст валового прибутку на 52 421,2 тис. грн, тоді як зниження частки собівартості на 9,79 % сприяло додатковому збільшенню валового прибутку на 103 987,8 тис. грн.

Отримані результати свідчать про підвищення ефективності виробничої діяльності підприємства у 2025 році, що проявляється у покращенні структури витрат та зростанні прибутковості реалізованої продукції. Особливо позитивним фактором є зменшення витратомісткості виробництва, що дозволило суттєво підвищити валовий фінансовий результат підприємства.

Вихідні дані для факторного аналізу фінансових результатів операційної діяльності методом ланцюгових підстановок наведено в табл. 3.6.

Таблиця 3.6 – Вихідні дані для факторного аналізу прибутку від операційної діяльності АТ «Українські енергетичні машини»

Показник	2023	2024	2025	Абсолютне відхилення 2024/2023	Абсолютне відхилення 2025/2024
Чистий дохід від реалізації, тис. грн	376317	798908	1061315	+422591	+262407
Частка собівартості в ЧД, %	77,12	80,00	70,21	+2,88	-9,79
Частка адміністративних витрат у ЧД, %	58,51	24,06	18,47	-34,45	-5,59
Частка витрат на збут у ЧД, %	3,80	2,50	7,17	-1,30	+4,67
Частка інших операційних витрат у ЧД, %	75,04	25,57	21,64	-49,47	-3,93
Частка інших операційних доходів у ЧД, %	125,10	34,01	17,25	-91,10	-16,76
Прибуток від операційної діяльності, тис. грн	40049	15049	-2554	-25000	-17603

Для проведення факторного аналізу фінансових результатів від операційної діяльності АТ «Українські енергетичні машини» використано метод ланцюгових підстановок. Для аналізу застосовано наступну факторну модель:

$$y = x_1 - \frac{x_1 \cdot x_2}{100} - \frac{x_1 \cdot x_3}{100} - \frac{x_1 \cdot x_4}{100} - \frac{x_1 \cdot x_5}{100} + \frac{x_1 \cdot x_6}{100}, \quad (3.2)$$

де:

Y – прибуток від операційної діяльності;

x₁ – чистий дохід від реалізації;

x₂ – частка собівартості в чистому доході;

x₃ – частка адміністративних витрат;

x₄ – частка витрат на збут;

x₅ – частка інших операційних витрат;

x₆ – частка інших операційних доходів.

Виконуючи послідовну заміну факторів, отримані результати заносимо в табл. 3.7.

Таблиця 3.7 – Вплив факторів на зміну прибутку від операційної діяльності

Фактор	Вплив у 2024/2023, тис. грн	Вплив у 2025/2024, тис. грн
Зміна чистого доходу від реалізації	+44 979	+4 942
Зміна частки собівартості	-22 998	+103 920
Зміна частки адміністративних витрат	+137 499	+59 292
Зміна частки витрат на збут	+5 191	-49 561
Зміна частки інших операційних витрат	+186 193	+41 667
Зміна частки інших операційних доходів	-375 864	-177 863
Загальна зміна операційного прибутку	-25 000	-17 603

Проведений факторний аналіз фінансових результатів від операційної діяльності свідчить про суттєвий вплив структури операційних витрат та інших операційних доходів на формування операційного прибутку АТ «Українські енергетичні машини».

У 2024 р. прибуток від операційної діяльності скоротився на 25 000 тис. грн порівняно з 2023 р. Незважаючи на значне зростання чистого доходу від реалізації продукції, позитивний вплив якого становив 44 979 тис. грн,

загальний фінансовий результат погіршився через суттєве скорочення частки інших операційних доходів. Негативний вплив цього фактору становив 375 864 тис. грн. Водночас позитивно на операційний прибуток вплинуло скорочення частки адміністративних витрат та інших операційних витрат, що дозволило частково компенсувати негативний вплив інших факторів.

У 2025 р. відбулося подальше погіршення результатів операційної діяльності – операційний збиток збільшився на 17 603 тис. грн порівняно з 2024 р. Найбільший позитивний вплив мало зниження частки собівартості продукції у чистому доході, що забезпечило приріст операційного прибутку на 103 920 тис. грн. Також позитивно вплинуло скорочення адміністративних та інших операційних витрат.

Разом із тим негативний вплив мало суттєве скорочення частки інших операційних доходів, що призвело до зменшення операційного прибутку на 177 863 тис. грн. Крім того, у 2025 р. спостерігалось зростання частки витрат на збут, що також негативно вплинуло на фінансовий результат підприємства. Отримані результати свідчать про те, що основною проблемою формування операційного прибутку підприємства є висока залежність фінансових результатів від інших операційних доходів, а також нестабільність структури операційних витрат. Отримані результати свідчать про нестабільність структури операційних доходів підприємства та необхідність підвищення ефективності основної діяльності шляхом оптимізації витрат, підвищення прибутковості реалізації продукції та зменшення залежності від інших операційних доходів.

3.3 Рекомендації щодо покращення фінансового стану АТ «Українські енергетичні машини»

На основі проведеного аналізу фінансового стану АТ «Українські енергетичні машини» встановлено, що підприємство має значний виробничий, технологічний та науково-технічний потенціал, однак його фінансова стійкість і рівень ефективності діяльності стримуються низкою внутрішніх та

зовнішніх факторів. До основних проблем належать високий рівень операційних витрат, поступове зношення виробничих потужностей, залежність від окремих сегментів ринку, значний вплив зовнішнього економічного середовища та недостатній рівень диверсифікації діяльності. У зв'язку з цим для забезпечення стабільного розвитку підприємства, підвищення рівня прибутковості та зміцнення конкурентних позицій доцільно реалізувати комплекс заходів, спрямованих на модернізацію виробництва, оптимізацію використання ресурсів, удосконалення фінансового управління та диверсифікацію виробничої діяльності.

Одним із ключових напрямів покращення фінансового стану підприємства є модернізація виробничих потужностей та оновлення основних засобів. Проведений аналіз показав поступове скорочення необоротних активів і наявність значного рівня фізичного та морального зносу обладнання. Це негативно впливає на продуктивність праці, собівартість продукції та загальний рівень конкурентоспроможності підприємства.

Основні напрями покращення фінансового стану підприємства наведено в табл. 3.8.

Таблиця 3.8 – Основні напрями покращення фінансового стану АТ «Українські енергетичні машини»

Напрямок удосконалення	Основні заходи	Очікуваний результат
Модернізація виробництва	Оновлення обладнання, автоматизація виробничих процесів, впровадження ERP- та MES-систем, модернізація енергетичної інфраструктури	Підвищення продуктивності праці, зниження собівартості продукції, покращення конкурентоспроможності
Оптимізація витрат	Впровадження системи бюджетування, контроль витрат, скорочення непродуктивних витрат, оптимізація логістики	Зменшення операційних витрат, підвищення прибутковості та рентабельності діяльності

Підвищення ефективності використання оборотного капіталу	Оптимізація запасів, прискорення оборотності матеріальних ресурсів, посилення контролю дебіторської заборгованості	Покращення ліквідності, підвищення фінансової стійкості підприємства
Розширення міжнародного співробітництва	Розширення експортної діяльності, залучення міжнародних інвестицій, співпраця з іноземними партнерами	Розширення ринків збуту, залучення сучасних технологій та інвестицій
Підвищення енергоефективності	Впровадження енергоощадних технологій, модернізація енергетичних систем	Скорочення енерговитрат та зниження собівартості виробництва
Цифровізація управління	Автоматизація фінансового та виробничого управління, впровадження цифрових систем контролю	Підвищення ефективності управлінських рішень та оперативності управління

Важливою проблемою діяльності підприємства є високий рівень операційних та адміністративних витрат, що негативно впливає на показники прибутковості й рентабельності. У зв'язку з цим одним із пріоритетних напрямів покращення фінансового стану підприємства має стати оптимізація витрат та удосконалення системи управління ресурсами.

Особливу увагу доцільно приділити підвищенню ефективності використання оборотного капіталу та прискоренню оборотності запасів. Значне накопичення запасів призводить до відволікання фінансових ресурсів із господарського обороту та негативно впливає на ліквідність підприємства. Для покращення структури оборотних активів підприємству доцільно впровадити сучасні системи управління запасами, оптимізувати складські залишки, удосконалити систему планування потреб у матеріальних ресурсах та посилити контроль за дебіторською заборгованістю.

Перспективним напрямом розвитку АТ «Українські енергетичні машини» є активізація міжнародного співробітництва та розширення

присутності на зовнішніх ринках. Підприємство має значний досвід співпраці з міжнародними компаніями у сфері енергетичного машинобудування, що створює передумови для подальшого розвитку експортної діяльності.

Посилення міжнародної інтеграції дозволить підприємству отримати доступ до сучасних технологій, нових ринків збуту та додаткових фінансових ресурсів.

Важливим стратегічним напрямом забезпечення довгострокової фінансової стійкості АТ «Українські енергетичні машини» є диверсифікація виробництва. Розширення напрямів діяльності дозволить підприємству знизити залежність від окремих сегментів ринку, підвищити рівень завантаження виробничих потужностей та сформувати додаткові джерела доходів.

Перспективними напрямами диверсифікації є розвиток виробництва продукції для оборонно-промислового комплексу, обладнання для відновлюваної та водневої енергетики, сервісне обслуговування енергетичного обладнання та транспортне машинобудування.

Основні напрями диверсифікації виробництва наведено в табл. 3.9.

Таблиця 3.9 – Основні напрями диверсифікації виробництва АТ «Українські енергетичні машини»

Напрямок диверсифікації	Характеристика напрямку	Потенційний економічний ефект
Виробництво продукції для оборонно-промислового комплексу	Виготовлення вузлів та обладнання для військової техніки, спеціалізованих металоконструкцій	Збільшення державних замовлень та стабільне завантаження виробничих потужностей
Обладнання для відновлюваної енергетики	Виробництво обладнання для вітро-, гідро- та біоенергетики	Вихід на ринок «зеленої» енергетики та залучення інвестицій
Виробництво обладнання для водневої енергетики	Виготовлення компресорних станцій, резервуарів та турбінного обладнання для водневих технологій	Формування перспективного інноваційного напрямку діяльності

Розвиток сервісного та ремонтного напрямку	Ремонт, модернізація та сервісне обслуговування енергетичного обладнання	Створення стабільних довгострокових джерел доходу
Транспортне машинобудування	Виробництво вузлів для залізничного транспорту, електродвигунів та компресорного обладнання	Розширення ринків збуту та зниження залежності від енергетичного сектору
Цифрові та інженерні послуги	Інжинірингові послуги, проектування енергетичних систем, цифровий моніторинг обладнання	Підвищення рівня технологічності та формування додаткових сервісних доходів

Розвиток зазначених напрямів дозволить підприємству не лише розширити джерела доходів, а й підвищити рівень адаптивності до змін зовнішнього середовища та знизити ризики залежності від окремих ринкових сегментів.

Отже, результати проведеного дослідження свідчать про те, що АТ «Українські енергетичні машини» має значний потенціал для покращення фінансового стану та забезпечення довгострокового розвитку. Основними напрямками підвищення ефективності діяльності підприємства повинні стати модернізація виробництва, оптимізація витрат, підвищення ефективності використання ресурсів, розвиток міжнародного співробітництва та диверсифікація виробництва.

ВИСНОВКИ

В роботі було проаналізовано наукові підходи до визначення сутності поняття «фінансовий стан підприємства», в результаті узагальнення встановлено, що сучасні дослідження розглядають фінансовий стан не лише як характеристику поточної платоспроможності чи рівня прибутковості, а як інтегровану категорію, що охоплює всі основні аспекти фінансово-господарської діяльності підприємства. Фінансовий стан підприємства тісно пов'язаний із рівнем ефективності використання ресурсів, конкурентоспроможністю, фінансовою безпекою та інвестиційною привабливістю суб'єкта господарювання.

У роботі було проаналізовано види та методи аналізу фінансового стану підприємства, узагальнення теоретичних підходів до класифікації видів і методів фінансового аналізу дало можливість встановити, що для забезпечення об'єктивності та достовірності результатів доцільним є комплексне використання різних аналітичних методів. Водночас жоден із методів фінансового аналізу не є універсальним, оскільки кожен із них має власні особливості, переваги та обмеження щодо оцінювання окремих аспектів фінансового стану підприємства. У зв'язку з цим найбільш об'єктивні та достовірні результати можуть бути отримані лише за умови комплексного використання різних аналітичних методів і підходів. Поєднання традиційних методів аналізу фінансової звітності, експертних оцінок, економіко-математичних і статистичних методів створює необхідні передумови для формування всебічної оцінки фінансового стану підприємства, виявлення причин зміни фінансових показників та підвищення обґрунтованості управлінських рішень

Проведений аналіз фінансового стану АТ «Укренергомашини» свідчить про наявність як позитивних тенденцій у діяльності підприємства, так і окремих проблемних аспектів, що потребують подальшого вдосконалення системи фінансового управління. Загалом підприємство характеризується

достатнім рівнем фінансової незалежності, значною часткою власного капіталу у структурі джерел фінансування та прийнятним рівнем поточної ліквідності. Водночас окремі показники свідчать про зниження ефективності використання ресурсів та наявність ризиків погіршення фінансової стійкості у довгостроковій перспективі.

Аналіз структури активів показав, що підприємство має достатньо мобільну структуру майна, оскільки понад 60 % активів становлять оборотні активи. Це позитивно впливає на ліквідність підприємства та його здатність забезпечувати поточну операційну діяльність. Разом з тим протягом аналізованого періоду спостерігається скорочення необоротних активів, що може свідчити про недостатній рівень оновлення виробничого потенціалу або високий ступінь фізичного та морального зносу основних засобів.

У структурі оборотних активів спостерігається суттєве збільшення частки матеріальних оборотних активів та запасів. Така тенденція може свідчити про уповільнення оборотності запасів, накопичення нереалізованої продукції та недостатню ефективність управління оборотним капіталом. Водночас позитивним фактором є поступове скорочення дебіторської заборгованості, що вказує на покращення платіжної дисципліни контрагентів та ефективності управління розрахунками.

Аналіз структури капіталу показав, що підприємство фінансує свою діяльність переважно за рахунок власного капіталу. Частка власного капіталу перевищує 70 % загальної суми джерел фінансування, що свідчить про високий рівень фінансової автономії та низьку залежність від зовнішніх кредиторів. Позитивною тенденцією є також скорочення довгострокових та поточних зобов'язань підприємства.

Результати аналізу ліквідності свідчать про достатній рівень поточної платоспроможності підприємства. Коефіцієнт покриття протягом аналізованого періоду перевищує нормативне значення, що вказує на наявність достатнього обсягу оборотних активів для погашення поточних зобов'язань. Водночас коефіцієнт абсолютної ліквідності залишається нижчим

за нормативне значення, що свідчить про недостатній обсяг грошових коштів та високоліквідних активів.

Проведений аналіз фінансової стійкості дозволив встановити, що у 2022 році підприємство мало абсолютну фінансову стійкість, однак у 2024–2025 роках перейшло до нестійкого фінансового стану. Основною причиною цього стало збільшення запасів та недостатність власних і довгострокових джерел фінансування для їх повного покриття. Незважаючи на це, підприємство зберігає високий рівень фінансової незалежності та достатній обсяг власного оборотного капіталу.

Аналіз фінансових результатів діяльності свідчить про поступове зростання обсягів реалізації продукції у 2024–2025 роках, а також збільшення валового прибутку. Однак рівень чистого прибутку підприємства залишається низьким, що пов'язано зі значними адміністративними, збутовими та іншими операційними витратами. Показники рентабельності також залишаються на низькому рівні, що свідчить про недостатню ефективність використання активів, власного капіталу та фінансових ресурсів підприємства.

В роботі проаналізовано вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на фінансовий стан підприємства. Результати аналізу свідчать про те, що АТ «Українські енергетичні машини» має значний виробничий, технологічний та кадровий потенціал, а також стратегічне значення для енергетичної безпеки України. Водночас підприємство функціонує в умовах високого рівня зовнішніх ризиків та внутрішніх фінансово-економічних проблем. Для забезпечення довгострокової фінансової стійкості підприємству доцільно зосередити увагу на оптимізації витрат, прискоренні оборотності запасів, модернізації основних засобів та подальшій диверсифікації виробництва.

В роботі було проведено факторний аналіз прибутку, отримані результати дозволяють визначити позитивні та негативні тенденції у формуванні фінансових результатів. Прибуток є ключовим показником результативності діяльності підприємства та одним із головних факторів забезпечення його фінансової стійкості й розвитку. Проведення факторного

аналізу прибутку дозволяє комплексно оцінити причини зміни фінансових результатів, визначити резерви підвищення ефективності діяльності та забезпечити прийняття ефективних управлінських рішень щодо зміцнення фінансового стану підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бегун С. Особливості аналізу фінансового стану підприємства в умовах воєнного стану. *Економічний часопис Волинського Національного університету імені Лесі Українки*. 2023. № 32. С. 32–42.
2. Вінниченко О.В., Ганцева А.О. Фінансова стійкість банку: сутність та фактори впливу. *Бізнес Інформ*. 2023. № 5. С. 175–181. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-5-175-181>
3. Гайбура Ю.А. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Кам'янець-Подільський : ПДАТУ, 2021. 176 с.
4. Гурін В., Лопатовський В. Засоби покращення фінансового стану та зміцнення складової економічної безпеки підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 6. С. 234 – 240. URL: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6\(1\)-36](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6(1)-36)
5. Давиденко Г.В, Натхман Є. Аналіз фінансового стану підприємства: мета, завдання та переваги. *Подільський науковий вісник*. 2023. № 4 (28). С. 5-10. DOI: <https://doi.org/10.58521/2521-1390-2023-28-1>.
6. Довбня С. Б., Папуша І. В. Експрес-діагностика фінансового стану підприємства: стратегічний аспект. *Проблеми сучасних трансформацій*. Серія: економіка та управління . 2024. № 14. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-14-04-19>
7. Дропа Я.Б. Фінансовий аналіз: навч. посібник. Електрон. вид. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. 238 с. URL: <https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Dropa-Navchalnyy-posibnyk-2024.pdf>
8. Кононенко Ж.А., Грибовська Ю.М., Ходаківська Л.О. Фактори зміни величини фінансових результатів підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 1. С. 27 – 32.
9. Концемал А. Управління фінансовим станом підприємства на основі його діагностики. DOI: <https://doi.org/10.53486/issc2023.61>

10. Лесюк А.С. Методика комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств. Економіка та держава. 2020. № 8. С. 83–88.

11. Магопець О.А., Шалімова Н.С., Черновол О.М. Фінансовий аналіз: видання 2-ге виправлене і доповнене. Кропивницький: ЦНТУ. 2022 р. 230 с.

12. Марусяк Н.Л. Аналіз фінансового стану як ефективний інструмент управління фінансовою діяльністю підприємств в умовах війни. *Економіка та суспільство*. Випуск 71. 2025. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-49>

13. Офіційний сайт компанії АТ «Українські енергетичні машини». URL: <https://ukrenergymachines.com>

14. Підгаєць С.В. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства на основі розрахунку інтегрального показника. *Економіка та суспільство*. 2024. № 70. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-41>

15. Проскуріна Н., Гнідкова А. Аналіз фінансового стану та фінансових результатів як інструмент оцінки ефективності діяльності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. № 43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-74>

16. Річна звітність емітента за 2022 рік. URL: <https://ukrenergymachines.com/investors/reports/131/8650>

17. Річний звіт Акціонерне товариство "Українські енергетичні машини" за 2023 рік. URL: <https://ukrenergymachines.com/content/documents/89/8826/files/Звіт%20за%202023%20рік.pdf>

18. Річний звіт Акціонерне товариство "Українські енергетичні машини" за 2024 рік. URL: <https://ukrenergymachines.com/content/documents/89/8837/files/Звіт%20за%202024%20рік.pdf>

19. Річний звіт Акціонерне товариство "Українські енергетичні машини" за 2025 рік. URL:

<https://ukrenergymachines.com/content/documents/89/8882/files/Річний%20звіт%20за%202025%20рік.pdf>

20. Структура власності акціонерного товариства "Українські енергетичні машини". URL: <https://ukrenergymachines.com/investors/5223>

21. Савченко В., Кононенко Л., Назарова Г. Використання методів фінансового аналізу при виконанні аудиторських процедур. *Економіка та суспільство*, № 52, 2023. URL: <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2552>

22. Сак Т. В., Шепелюк Н. П. Діагностика фінансової стійкості підприємства: методологія та практика застосування. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2023. № 4 (26). С. 37—44.

23. Семенова К.Д. Аналіз фінансового стану підприємств України та тенденції розвитку. *Науковий вісник Одеського економічного університету*. 2021. № 5–6. С. 77–82.

24. Стратегічний план розвитку АТ «Укрэнергмашины» на 2025 – 2027 рр. URL: <https://ukrenergymachines.com/content/documents/88/8718/files/Стратегічний%20план%20розвитку%20АТ%20Укрэнергмашины%20на%202025-2027%20рр.pdf>

25. Ткаченко А.А., Подзігун Я.В., Кулик Ю.М. Удосконалення аналізу фінансового стану на українських підприємствах: проблеми та шляхи їх вирішення. *Економічні науки*. 2020. № 57. С. 45–53.

26. Ткаченко Є.Ю., Зінченко В. В. Сучасні підходи до оцінки фінансової стійкості підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2024. URL: http://bses.in.ua/journals/2024/86_2024/26.pdf

27. Чепка В. В., Свідерська І. М., Гавриленко Ю. О. Фінансовий стан підприємства: теоретичні основи. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 19-20. С. 96 – 102. DOI: 10.32702/2306_6814.2020.19-20.96

28. Чорна Л.О., Євась Т.В., Боронін А.О. Механізм управління фінансовим станом підприємства. *Подільський науковий вісник*. № 4 (28). 2023. С. 116 – 121. DOI: <https://doi.org/10.58521/2521-1390-2023-28-17>
29. Швед В.В., Омельченко О.В., Штифлюк В.В. Про деякі питання оцінки фінансового стану підприємства. *Інфраструктура ринку*. № 68. 2022. С. 145-150 URL: <https://doi.org/10.32782/infrastruct68-25>
30. Шило Л.А., Топоркова О.А. Фінансовий аналіз діяльності акціонерних товариств. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2022. Випуск 64. С. 82 – 88. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct64-14>